

Sygn. akt III C 383/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia del. Ewa Suhecka- Bartnik

Protokolant:	sekretarz sądowy Katarzyna Witaszek

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2019 roku w Warszawie

na rozprawie

z powództwa K. K. (1) i J. K.

przeciwko Bankowi (...) S. A. z siedzibą w W.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów K. K. (1) i J. K. kwotę 91820,04 zł (dziewięćdziesiąt jeden tysięcy osiemset dwadzieścia i 04/100) złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty;
- oddala powództwo w pozostałym zakresie;
- zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów K. K. (1) i J. K. kwotę 6417 (sześć tysięcy czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia del. Ewa Suhecka- Bartnik

Sygn. akt III C 383/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 27 marca 2017 roku powodowie K. K. (1) i J. K. (zwani dalej również powodami) wnieśli o:

1) zasądzenie od pozwanego łącznie na rzecz powodów łącznie kwoty 93783,01 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem całości świadczeń uiszczonych przez powodów na rzecz pozwanego w wykonaniu nieważnej umowy kredytowej;

ewentualnie na wypadek nieuwzględnienia powyższego roszczenia

2) kwoty 27381,85 zł tytułem nadpłaty w przypadku uznania że umowa pozostaje w mocy bez klauzul indeksacyjnych odwołujących się do kursu kupna i sprzedaży;

ewentualnie na wypadek nieuwzględnienia powyższych roszczeń

3) kwoty 13158,77 zł w związku ze skutecznym skorzystaniem przez powodów z sankcji kredytu darmowego ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim.

Nadto wniesli o zasądzenie na rzecz powodów od pozwanego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych w tym kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali na to, że umowa jest nieważna ex tunc z uwagi na :

- sprzeczność z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo Bankowe;

- sprzeczność umowy z naturą celem stosunku prawnego oraz ustawą prawo bankowe i kodeks cywilny; kredytu udzielony został w PLN, a indeksacja stanowi instrument finansowy w postaci swapa walutowo-procentowego zdefiniowanego w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi oraz dyrektywę MIFIDI. Pozwany zaś nie wypełnił obowiązków informacyjnych w zakresie ryzyk związanych z takim produktem o charakterze spekulacyjnym, w tym przeprowadzić test adekwatności. Mimo że dyrektywy MIFID I i MIFID II zostały implementowane w 2009 roku to pozwany winien był również wcześniej z uwagi na konieczność prowspólnotowej wykładni przepisów prawa ich postanowienia stosować.

W dacie zawarcia umowy kredytu prawo bankowe i k.c. nie dopuszczały indeksacji- denominacji, mechanizm indeksacji prowadzi zatem do nieważności umowy. Kwota kredytu w CHF nie została między stronami w ogóle uzgodniona, przez to umowa kredytu pozostaje niewykonalna i nieistniejąca. Zamieszczenie klauzuli indeksacyjnej doprowadziło do przekształcenia umowy w umowę nienazwaną, której bliżej do umowy na podstawie której następuje przeniesienie całości ryzyka związanego z wierzytelnościami pozwanego wynikającymi z umowy które następnie zaindeksował pozwany do waluty CHF, a zatem do umowy o której mowa w art. 92d umowy Prawo bankowe, a nie umowy o jakiej mowa w art. 69 cytowanej ustawy. Wskazali, że klauzula indeksacyjna powoduje, że pozwany uzyskuje wynagrodzenie które ustalane jest post factum według czynników o których decyduje pozwany w postaci tabeli kursowej. Wskazali na art. 358¹ k.c. kredytobiorca winien zwrócić kwotę kredytu w PLN, klauzula waloryzacyjna była niedopuszczalna uwzględniając treść § 2i 5 tego artykułu, nie taki był; cel zamieszczenia klauzuli indeksacyjnej w umowie.

Podnieśli, że zgodnie kredyty udzielone w PLN oprocentowane są stawką WIBOR, a zatem umowa w której kredyt w PLN oprocentowany jest według LIBOR jako sprzeczna z ustalonymi zwyczajami zgodnie z art. 56 k.c. jest nieważna.

- odsetki należą się od sumy pieniężnej a nie od sumy indeksowanej, w efekcie pozwany wadliwie naliczał odsetki;

- sprzeczność umowy z zasadami współżycia społecznego z uwagi na naruszenie zasady ekwiwalentności i naruszenie dobrych obyczajów poprzez wykorzystanie uprzywilejowanej pozycji oraz brak rzetelnej informacji o granicach ryzyka walutowego w szczególności w zakresie tego czym jest mechanizm indeksacji, czy wystawia on powodów na ryzyko i czy istnieje granica tego ryzyka, czy można przed tym ryzykiem się w jakiś sposób zabezpieczyć, jakie są konsekwencje ekonomiczne i koszty indeksacji, jakie są powody stosowania indeksacji, w oparciu o jaki mechanizm ustalany jest kurs waluty CHF, jak ustalane jest saldo kredytu, dlaczego przy wypłacie stosowana jest tabela z niższym oprocentowaniem a przy spłacie z wyższym, czy w kursie zawarta jest marża pozwanego i ile ona wynosi, czy pomiędzy stronami dochodzi w ogóle do obrotu walutą, czy jest ona fikcyjna czy faktyczna, czy kurs jest wyłącznie indeksem;

- umowa kredytu stanowi obejście przepisów prawa bankowego bowiem kredyt udzielony jest w PLN i jednocześnie z ekonomicznego punktu widzenia generuje przy uwzględnieniu przychodów z transakcji z CIRS całościowy dochód banku w postaci stawki WIBOR, a bank oferował go jako kredyt w LIBOR, co wskazuje na hybrydowy charakter konstrukcji kredytu indeksowanego zmierzający do obejścia art. 69 prawa bankowego, zgodnie z którym kredyty są albo w PLN oprocentowane wg WIBOR albo w CHF oprocentowane stawką LIBOR

- umowa kredytu jest czynnością pozorną, bowiem bank w rzeczywistości z transakcji powiązanych z tą umową generował przychód według stawki WIBOR.

- umowa kredytu jest czynnością nieistniejącą; Strony nie osiągnęły konsensusu do co elementów przedmiotowo istotnych, a dokładnie powodowie nie uzgodnili kwoty swojego zobowiązania w CHF

- zasady tempus regit actum i lex retro non agit- umowa antyspreadowa nie mogła zmienić nieważnego charakteru umowy łączącej strony

Nadto podnieśli, że klauzule indeksacyjne (klauzula wpisana do rejestru klauzul niedozwolonych na podstawie orzeczenia SOKiK w sprawie 426/09) i postanowienia dotyczące UNWW (klauzula wpisana do rejestru na podstawie wyroku SOKiK z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie XVII AMC 2600/02) zawarte w umowie stanowią niedozwolone postanowienia umowne obarczone sankcją bezskuteczności, wskazując na zakaz redukcji utrzymującej skuteczność umowy i zakaz uzupełniania stosunku prawnego normą dyspozytywną, jako zaś skutek uznania abuzywności wskazali na upadek całej umowy kredytu. Wskazali na rozszerzoną prawomocność wyroku wydanego w sprawie uznania tej klauzuli za abuzywną.

Abstrahując od tego wskazali, że wypełnione zostały przesłanki z art. 385 zn 1 k.c.

Wskazali jednocześnie na zakaz redukcji utrzymującej skuteczność umowy kredytowej, podnosząc, że art. 358 § 2 k.c. nie może znaleźć zastosowania, zakaz uzupełnienia stosunku prawnego normą dyspozytywną. Podnieśli, że skutki em uznania wskazanych klauzul indeksacyjnych za abuzywne winien być upadek całej umowy.

Kolejno podnieśli, iż uchylili się od skutków złożonego oświadczenia o zawarciu umowy kredytu w piśmie z dnia 24 marca 2017 roku z uwagi na to że pozostawali pod wpływem błędu co do CKK oraz RRSO, a które to wartości zostały wadliwie obliczone przez powoda bez uwzględnienia kosztu odsetkowego, co skutkuje nieważnością tej umowy.

Wreszcie wskazali, że oświadczeniem z dnia 23 marca 2017 roku złożyli oświadczenie o skorzystaniu z kredytu darmowego zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim wobec braku w umowie informacji wymaganych w art. 4 ust. 2 pkt 2,3,5, 6, 8, 9 cytowanej ustawy, co uzasadnia żądanie zawarte w punkcie III pozwu.

Podnieśli, że żądanie ich oparte na art. 410 k.c. nie uległo przedawnieniu. (pozew k. 2- 78)

W odpowiedzi na pozew doręczony pozwanemu w dniu 4 kwietnia 2017 roku (zpo k. 1086 tom VI) pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (zwany dalej również Bankiem lub pozwanym) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w tym kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. (odpowiedź na pozew k. 565-600 tom III i 601-633 tom IV)

Wskazał, że kwestionuje wszystkie roszczenia powodów tak co do zasady jak i wysokości.

Podniósł, że kredyt udzielony stronie powodowej był kredytem walutowym bowiem oprocentowany był stawką Libor, wskazuje na to sposób jego ewidencjonowania oraz możliwość spłaty w CHF, zabezpieczenie. Kredyt udzielony był zatem w CHF- wysokość kredytu stanowiła odpowiednik w PLN udzielonej kwoty w CHF. To odrębny rodzaj kredytu indeksowanego do CHF. Legalność tych kredytów potwierdziła ustawa antyspreadowa. Żeby przekazać stronie powodowej środki finansowe bank musiał zaciągnąć zobowiązanie w CHF na rynku międzybankowym przez transakcję tzw. ZWAP, a następnie pożyczył powodom potrzebną ilość franków, strona powodowa pierwotnie otrzymała franki a nie złotówki a następnie odkupił kwotę kredytu udzieloną powodom w CHF za umówioną cenę w PLN, żeby powodowie mogli zapłacić za finansowaną nieruchomość w ustalonej cenie i walucie kupna w PLN. Wpisanie w umowie kwoty w PLN spowodowane było tym, że w tej walucie dokonywana była transakcja

będąca przedmiotem umowy. Jednocześnie taka konstrukcja umowy umożliwiała powodowi skorzystanie ze stóp referencyjnych właściwych dla kredytu walutowego w CHF.

Pozwany wskazał dalej, że:

- umowa kredytu nie jest sprzeczna z art. 69 ustawy Prawo bankowe, wysokość kredytu została ustalona w umowie na 50500 zł, fakt jej indeksowania nie zmienia wypełnienia warunku z art. 69 cytowanej ustawy;

-umowa nie jest sprzeczna z 353¹ k.c., naturą stosunku prawnego czy zasadami współżycia społecznego czy prawem dewizowym;

- zakwestionował możliwość uznania umowy kredytu za instrument pochodny

- Bank nie wprowadził powodów w błąd w jakimkolwiek zakresie. Powodowie mieli możliwość negocjowania postanowień umowy i negocjowali warunki kredytu. Umowa ta jest zgodna z prawem.

- uwzględnienie powództwa prowadziłyby do pokrzywdzenia innych kredytobiorców, którzy zawarli kredyty złotowe, chcąc uniknąć ryzyka kursowego, o którym zostali poinformowani w informacji przekazanej im przed zawarciem umowy kredytu;

- uwzględnienie powództwa w punkcie II powodowałyby ukształtowanie stosunku prawnego wbrew ich zgodnemu zamiarowi

- kurs franka stosowany przez bank był kursem rynkowym, a kursem takim nie jest kurs NBP;

- niedopuszczalne jest by kredyt indeksowany do CHF był oprocentowany według stawki Libor 3M;

- gdyby zdecydowali się zaciągnąć kredyt złotówkowy musieliby spłacić wyższą kwotę odsetek niż w przypadku łączącej strony umowy kredytu o kilka tysięcy złotych, co więcej mieli możliwość tak spłaty kredytu bezpośrednio w CHF jak i przewalutowania tego kredytu;

- wskazał na konieczność indywidualnej kontroli postanowień umowy i niewiązący charakter wyroków wydanych w efekcie abstrakcyjnej kontroli wzorca umownego

- zakwestionował

-roszczenie powodów jest przedawnione;

Pozwany podniósł, że postanowienia tej umowy zaczęły być kwestionowane przez powodów dopiero gdy doszło do umocnienia się franka szwajcarskiego za co pozwany odpowiedzialności nie ponosi i na co wpływu nie miał.

Po wejściu w życie ustawy antyspreadowej bank dokonał wpisania do regulaminu sposobu ustalania kursów walut w tabeli kursowej banku, który już uprzednio u niego obowiązywał.

Zakwestionował twierdzenia strony powodowej o abuzywności postanowień umowy- były one negocjowane indywidualnie, postanowienia umowy są jednoznaczne, a dotyczą głównych świadczeń stron. Nie kształtują one również praw i obowiązków strony powodowej w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i nie naruszają w sposób rażący jej interesów. Wskazał jednocześnie na konieczność dokonania kontroli konkretnej postanowień umowy co przesadzało o braku związania Sądu wyrokami wydanymi przez Sąd w ramach kontroli abstrakcyjnej wzorca. Podniósł, że powodowie nie są pokrzywdzeni ekonomicznie z powodu zastosowania tych klauzul, bowiem w przypadku kredytu w PLN oprocentowanie oparte o WIBOR było wyższe. Podniósł, że postanowienia umowy podlegały indywidualnym negocjacjom, są jednoznaczne, a dotyczą głównych świadczeń stron, jak również nie kształtują praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami ani nie naruszają w rażący sposób ich interesów.

Powodowie nie są ekonomicznie pokrzywdzeni w efekcie stosowania tych kwestionowanych postanowień. Bank nie ustalał kursów walut w sposób dowolny.

W zakresie żądania z punktu II wskazał dodatkowo, że żądanie to byłoby sprzeczne ze zgodnym zamiarem stron przy uwzględnieniu treści art. 56 k.c. oraz 65 i 354 k.c.

Odnosnie żądania z punktu III pozwu dodatkowo podniósł nieskuteczność złożonego przez powodów oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli o zawarciu umowy kredytu, w tym by pozwany posłużył się postępem. Zakwestionował twierdzenie powodów, by CKK i RRSO zostały wyliczone w nieprawidłowy sposób, w tym by zostały zawyżone, a jeśli tak to o jaką rzekomo kwotę.

Co więcej wskazał na naruszenie terminu z art. 88 k.c.

Pozwany wskazał, że całkowicie bezzasadne są roszczenia o zwrot prowizji, kwoty za sporządzenie aneksu, kwoty tytułem ubezpieczenia na życie, tytułem ubezpieczenia pomostowego i prowizji za podwyższone ryzyko. Podstawą tych żądań nie jest twierdzenie o abuzywności postanowień umowy, a wyłącznie fakt nieważności umowy, a skoro umowa jest ważna kwoty te zostały uiszczone zasadnie.

Wskazał kolejno na brak odpowiedzialności pozwanego w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, co więcej obowiązek wydania korzyści wygasł zgodnie z art. 409 k.c. - środki zostały zużyte a pozwany nie był i nie jest na ich skutek wzbogacony. Bank nie mógł liczyć się w chwili zawierania umowy i później z koniecznością zwrotu na rzecz powodów jakichkolwiek środków. Wskazał dodatkowo, że w przypadku składek na ubezpieczenie na życie jedynie przekazywał te składki ubezpieczycielowi.

Powołał się nadto na art. 411 pkt 1 k.c., wskazując, że strona powodowa wiedziała, że w jej przekonaniu nie jest do świadczenia obowiązana.

Finalnie pozwany podniósł przedawnienia wszystkich roszczeń powodów jako wnoszonych w okresach comiesięcznych, do których zwrotu winien mieć zastosowanie 3 – letni termin przedawnienia.

Odnosząc się do żądania zawartego w punkcie IV pozwu wskazał, że nie zostało wykazane przez powodów, by bank dopuścił się naruszeń przez nich wskazanych, nadto zakwestionował wyliczenia dokonane przez powodów w zakresie dochodzonego z tego tytułu roszczenia. zaznaczył jednocześnie, że kwota kredytu jak wynikało z aneksu przekroczyła kwotę 80.000 zł wynosząc 80500 zł, podnosząc że w ustawę o kredycie konsumenckim stosuje się do umów o wysokości nie większej niż 80.000 zł.

W piśmie procesowym z dnia 26 czerwca 2017 roku powodowie dokonali zmiany powództwa wnosząc o zasądzenie żądanych kwot łącznie – ewentualnie solidarnie na rzecz powodów. (pismo k. 1085 tom VI)

W piśmie procesowym z dnia 2 sierpnia 2018 roku strona powodowa podtrzymała dotychczasowe stanowisko w sprawie. Dodatkowo wskazała, że nie doszło w umowie do ustalenia essentialia negotii umowy kredytu, jak tego wymagał art.353 § 1 k.c. Podtrzymała stanowisko, iż kredyt udzielony powodom był złotowym. Zakwestionowała fakt negocjowania z nimi postanowień umowy, jak i należytego poinformowania o ryzyku walutowym. Wskazali, że rachunek techniczny prowadzony przez bank nie był rachunkiem umowy. Obrót frankiem odbywał się poza wykonaniem rzeczowej umowy. Zmiana regulaminu czy wejście w życie ustawy antyspreadowej pozostawało bez znaczenia dla rozpoznania sprawy i oceny abuzywności postanowień tej umowy. Wskazała na niejednoznaczność pojęcia i mechanizmu indeksacji, nieprawidłowe przyjęcie do przeliczenia w dniu wypłaty kursu kupna i do spłaty kursu sprzedaży. podniosła, że zastosowanie tych kursów ma odzwierciedlać transakcje jakie brak zawiera na rynku międzybankowym dla zrównoważenia swojej pozycji walutowej- a zatem w interesie banku. Powodowie nadto podali, że nie można utożsamić indeksacji z waloryzacją. Zakwestionowali zarzut przedawnienia, wskazując, że roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia nie jest świadczeniem okresowym, jak również twierdzenie pozwanego, że nie jest wzbogacony. Podtrzymali stanowisko co do sankcji kredytu darmowego. (pismo k. 1121 do 1186 TOM VI)

Rzecznik Finansowy przedstawił istotny pogląd w sprawie (k. 1400 – 1454 tom VIII)

W piśmie złożonym na rozprawie w dniu 19 września 2018 roku strona pozwana podtrzymała dotychczasowe stanowisko w sprawie. Wskazał, że niezasadne jest opieranie przez powoda swojej argumentacji na wyrokach wydanych w innych sprawach nie dotyczących strony pozwanej. powodowie mogli od początku spłacać kredyt w CHF, przepisy prawa nie zakazywały zawierania umów kredytowych indeksowanych kursem waluty obcej, powodowie mieli zdolność kredytową zarówno w PLN jak i w CHF, sytuację sanowała ustawa antyspreadowa, bank stosował uczciwe, rynkowe i obiektywne zasady ustalania kursu walut. Pozwany wskazał, że indeksacja była potrzebna powodom, bo tylko dzięki niej mogli uzyskać kredyt oprocentowany stawką LIBOR. Podniósł, że art. 69 ustawy prawo bankowe nie stoi na przeszkodzie by umowa kredytowa w zakresie wielkości zobowiązania nie określała wprost jego kwoty, ale poprzez wskazanie podstaw do jej ustalenia. W zakresie CKK wskazał dodatkowo, że zgodnie z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim do tego kosztu nie wlicza się kosztów wynikających ze zmiany kursów walut. Wreszcie pozwany podniósł, że w wypadku uznania abuzywności kwestionowanych przez powodów postanowień umowy winna być ona utrzymana ale nie jako kredyt złotówkowy z oprocentowaniem ustalonym w oparciu o stawkę LIBOR, lecz powinna być uzupełniona w oparciu kursem rynkowym, ewentualnie zgodnie z art. 56 k.c., albo w oparciu o przepisy ustawy prawo Bankowe w brzmieniu wprowadzonym ustawą antyspreadową. pozwany podważył moc dowodową opinii prywatnych sporządzonych i wyroków wydanych w innych sprawach(k. 1479-1538)

Na rozprawie w dniu 19 września 2018 roku strona powodowa dodatkowo wskazała na sprzeczność umowy z art. 111 ust. 1pkt 4 ustawy prawo bankowe. (protokół skrócony tom VI k. 1539 płyta k. 1541, załącznik do protokołu rozprawy k. 1547- 1551)

Na rozprawie w dniu 15 maja 2019 roku strona powodowa podkreśliła, że w jej interesie jest stwierdzenie nieważności całej umowy. (protokół skrócony k. 1580 płyta k. 1585, załącznik do protokołu rozprawy k. 1586-1589)

Na rozprawie w dniu 13 listopada 2019 roku strony podtrzymały dotychczasowe stanowisko w sprawie. Strona powodowa wniosła o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 6 –krotności stawki minimalnej. (protokół rozprawy z dnia 13 listopada 2019 roku płyta k. 1597, załącznik do protokołu strony powodowej k. 1598– 1626 i1628-1629)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Bank (...) zgodnie ze statutem z dnia 26 kwietnia 2006 roku jest bankiem, którego działalność obejmuje wykonywanie czynności bankowych pośród których wymienione jest udzielanie kredytów.

(statut k. 1210-1216)

W dniu 05 marca 2007 roku J. K. i K. K. (2) złożyli w Banku (...) S.A. wniosek kredytowy nr (...) jako kwotę wskazując 50250 zł na cel remontu w kwocie 50.000 zł domu wolnostojącego i 250 zł na prowizję. We wniosku tym jako walutę kredytu zaznaczono CHF. Okres kredytowania określono na 120 miesięcy, a wypłatę kredytu jednorazowo.

J. K. w dacie złożenia wniosku miał wykształcenie średnie (...) zatrudniony jako mechanik w przedsiębiorstwie (...), zaś K. K. (1) posiadała wykształcenie wyższe (...)i zatrudniona była jako (...) w Starostwie powiatowym w S.. W dacie złożenia tego wniosku byli oni właścicielami nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym położonej w miejscowości S. przy ul. (...). Nie byli klientami tego Banku, rachunek bieżący mieli w innym banku. Zabezpieczeniem miało być ustanowienie hipoteki na tej nieruchomości, cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości, która mieli zawartą samodzielnie w (...)i cesja praw z umowy ubezpieczenia na życie w (...) - oba ubezpieczenia grupowe kredytobiorców. We wniosku wyrazili zgodę na ubezpieczenie kredytu do czasu ustanowienia hipoteki w (...), nie była w tym wniosku zaznaczona pozycja dotycząca zgody na objęcie ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego. Wniosek kredytowy przyjęty został przez pracownika banku – D. P..

Wstępna ocena ich zdolności kredytowej wykazała, że posiadają zdolność kredytową.

(wniosek kredytowy k. 677- 679, wstępna ocena zdolności kredytowej k. 729, operat szacunkowy z dnia 12 marca 2007 roku k. 732-736, informacja z BIK k. 746-750, zaświadczenia k.755-756)

Powodowie z uwagi na konieczność remontu dachu w domu, w którym zamieszkują zdecydowali się na zawarcie umowy kredytu na kwotę 50.000 zł, bowiem nie stać ich było na sfinansowanie tej inwestycji z własnych środków. Byli oni obsługiwani w ramach ubiegania się o kredyt hipoteczny przez D. P. pracownika oddziału banku (...) mieszczącego się w S.. Pracownik banku zaproponował im kredyt w CHF. To głównie K. K. (1) rozmawiała z pracownikami banku i informacje przekazywała mężowi, który przychodził do banku, gdy konieczne było podpisanie dokumentów. Była to pierwsza umowa kredytu jaką zawarli. Jako najkorzystniejszy przedstawiony został im kredyt indeksowany do CHF. Pracownik Banku obsługujący powodów nie wytłumaczył im zasad ustalania kursu przez bank, o tym że istnieją różne kursy dla transakcji gotówkowych i bezgotówkowych nie informował, że w przypadku wzrostu kursu wzrośnie saldo kredytu, nie poinformował o możliwości negocjowania każdego postanowienia umowy, jak również o spreadzie. W momencie podpisywania umowy otrzymali oni od pracownika banku regulamin. Po przedstawieniu umowy powodowie zwrócili przede wszystkim uwagę na kwotę kredytu i okres kredytowania. Dokumentu informacja o ryzyku nikt z pracowników banku z nimi nie omawiał.

Kwotę 50.000 zł wykorzystali na remont domu, zaś dalszą kwotę 30.000 zł uzyskaną po zawarciu aneksu do umowy przeznaczili częściowo na remont domu a częściowo na wymianę samochodu.

(zeznania powodów złożone na rozprawie w dniu 13 listopada 2019 roku: K. K. (1) od 00:04:47 do 00:40:38 i J. K. od 00:41:51 płyta k. 1571)

Na etapie rozpoznawania wniosku o kredytu powodowie podpisali przedstawiony im przez pracownika banku datowany na 5 marca 2007 roku dokument o nazwie „informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej oparte na zmiennej stopie procentowej”, w którym wskazano pod nagłówkiem ryzyko zmian kursów walutowych: Wybierając zadłużenie w walucie obcej kredytobiorcy korzystają aktualnie z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i spłacają miesięcznie niższą ratę kredytu. Dotyczy to przede wszystkim kredytów w EURO i we frankach szwajcarskich, a wynika ze znacznej różnicy w wysokości stawek referencyjnych , które są podstawą do ustalenia oprocentowania kredytu. Zgodnie z cennikiem Kredyt hipoteczny w okresie do 31 marca 2008 roku stawki referencyjne wynoszą:

dla kredytów złotych 4,21% (WIBOR 3M)

dla kredytów indeksowanych kursem franka szwajcarskiego : 1,52% (LIBOR 3M CHF)

dla kredytów indeksowanych kursem euro: 3,056% (EURIBOR 3M)

dla kredytów indeksowanych kursem dolara amerykańskiego: 5,4806 %(LIBOR 3M USD)

Podkreślamy jednak, że zaciągając zobowiązanie w walucie obcej, kredytobiorcy są narażeni na ryzyko zmiany kursów walutowych. Występowanie ryzyka kursowego sprawa, że zarówno rata spłaty jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. Ryzyko kursowe jest znacznie mniejsze, jeżeli o kredyt walutowy ubiega się kredytobiorca, osiągający dochody w tej samej walucie obcej. Z wyżej wymienionych powodów warto rozważyć zaciągnięcie długoterminowego kredytu w PLN, jako korzystną alternatywę do kredytów walutowych, które mimo atrakcyjniejszych warunków celowych w długim okresie mogą okazać się droższe na skutek wzrostu kursów walutowych.

W zakresie Ryzyka zmian stóp procentowych wskazano, że zarówno w przypadku kredytów złotych jak i walutowych oprocentowanych w oparciu o zmienną stopę procentową Kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych. Wskazano, że oprocentowanie składa się ze stałej marży i zmiennej stopy referencyjnej w zależności od waluty kredytu i zmienia się co kwartał. Bank uwzględnia ustalając stawkę oprocentowania na dany okres wysokość stopy referencyjnej

z ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego kolejny kwartał kalendarzowy. Wskazano, że wysokość stopy referencyjnej ustalana jest nie przez bank lecz na rynku międzybankowym.

Dwa wyżej podane czynniki – zmienność kursów walutowych oraz wahania stóp procentowych powodują, że rzeczywiste koszty obsługi kredytu mogą okazać się znacząco wyższe od wcześniej założonych.

Zachęcono klientów do zapoznania się z danymi historycznymi i sporządzanymi przez analityków prognozami dotyczącymi wahań kursów oraz wysokości stawek referencyjnych dla danej waluty, wartości które w danym momencie mogą być korzystniejsze dla klienta w długim okresie mogą okazać się niekorzystne, a także do zapoznania się z poniższym przykładem zmiany stopy procentowej oraz kursu waluty na wysokość raty kredytu.

Poniżej została zamieszczona tabela, w której wskazano:

- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy aktualnym poziomie kursu CHF i aktualnym poziomie stopy referencyjnej – 577,24 zł
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu że stopa kredytu w CHF jest równa stopie procentowej kredytu w PLN, a kapitał jest większy o 20% - 859,17 zł
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym a minimalnym kursem CHF z ostatnich 12 miesięcy, to jest o 10,88 % - 640,05 zł
- wysokość raty kapitałowo-odsetkowej przy założeniu że stopa procentowa wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością stopy referencyjnej z okresu ostatnich 12 miesięcy to jest o 0,788 p.p. - 619,15 zł.

Podano, że to przykład dla kredytu w kwocie 100.000 zł, waluta CHF, okres kredytowania 20 lat, spłata w systemie rat równych, oprocentowanie 3 %, a dla kredytu w PLN 5,5 %

Wskazano następnie, że po przeanalizowaniu tej informacji każdy wnioskodawca wybiera walutę najkorzystniejszą dla siebie, umożliwiającą optymalną formę spłaty zadłużenia. Podkreślono, że bank oferuje możliwość zmiany waluty kredytu wielokrotnie w trakcie okresu spłaty na PLN bezpłatnie.

Podano, że w załączeniu do informacji jest historia zmian kursu CHF do złotego i historia zmian stawki referencyjnej LIBOR 3M.

W informacji zawarte było oświadczenie o treści: oświadczam, że zapoznałem się z powyższą informacją oraz że w pierwszej kolejności przedstawiono mi ofertę kredytu w PLN z której rezygnuję. Pod treścią informacji i oświadczenia widnieje podpis powodów opatrzony datą 5 marca 2007 roku.

(informacja z dnia 5 marca 2007 roku k. 786, zeznania powodów wskazane powyżej)

W oparciu o złożony wniosek pracownik Banku nieobsługujący powodów, któremu przesłany został wniosek kredytowy i załączone do niego dokumenty dokonał analizy ich zdolności kredytowej sporządzając 13 marca 2007 roku dokument o nazwie „Parametry wyjściowe symulacji”. Jak wynikało z wyników symulacji powodowie posiadali zdolność kredytową przy racie kredytu wyliczonej na kwotę miesięcznie tak 536,87 zł dla kredytu w PLN i 515,72 dla kredytu w CHF.

Zgodnie z dostępnym w Banku symulatorem bank dokonał wyliczenia szacowanej wysokości rat dla kwoty wnioskowanego kredytu 50.000 PLN i walucie CHF przy założeniu, że:

- stopa procentowa jest równa stopie w PLN a kapitał będzie wyższy o 20% - rata 672,17 PLN,

- kurs CHF wzrosł o 10,90 %- to jest różnicę między kursem minimalnym a maksymalnym z ostatnich 12 miesięcy- 571,94 PLN;

- stopa procentowa wzrosła o 1,12 p.p., to jest różnicę między stopą minimalną a maksymalną z ostatnich 12 miesięcy - 543,66 PLN.

(dokument k. 704, podejmowanie decyzji k. 706-707, opinia k. 707v-710, operat k. 762-772)

Dokument w postaci parametrów symulacji nie był przedstawiony do zapoznania powodom, podobnie jak historia wahań CHF.

(dowód: zeznania powodów wskazane powyżej)

W oparciu o analizę wniosku kredytowego kredytobiorców wydana została w dniu 13 marca 2007 roku decyzja kredytowa na kwotę kredytu 50.000 PLN na modernizację i remont domu lub mieszkania, waluta CHF, oprocentowanie zmienne 3,25, prowizja 1 % wartości pożyczki/kredytu, marża banku 1,15 %.

Wskazano w niej na zabezpieczenia w postaci hipoteki kaucyjnej w kwocie 85850 PLN, ubezpieczenia na okres przejściowy- podając wartość składki 36 zł, cesja praw z umowy ubezpieczenia na życie na sumę gwarancyjną 25250 zł w zakresie osobno każdego z kredytobiorców, cesja praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości , suma ubezpieczenia 222411 zł.

Kredyt miał być wypłacony jednorazowo.

Umowę ubezpieczenia nieruchomości i ubezpieczenia na życie kredytobiorcy mieli zawrzeć we własnym zakresie i potwierdzenie przystąpienia do ubezpieczenia grupowego mieli dostarczyć do banku lub przystąpić do umowy ubezpieczenia grupowego w (...) S.A.

Decyzja kredytowa została odebrana przez K. K. (1) w dniu 16 marca 2007 roku.

(decyzja kredytowa z dnia 16 marca 2007 roku k. 702-703)

W dniu 28 marca 2008 roku zawarta została datowana na 27 marca 2008 roku umowa kredytu hipotecznego nr (...) pomiędzy Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. reprezentowanym przez pełnomocników- D. P. i M. K. (1) a K. K. (1) i J. K. zwanymi kredytobiorcą.

W § 1 tej umowy kredytobiorca oświadczył, że przed zawarciem umowy otrzymał Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach bankowości hipotecznej w banku (...) S.A. zapoznał się z nim i akceptuje postanowienia w nich zawarte. Bank Udziela Kredytobiorcy kredytu w kwocie, na cel i na warunkach określonych w niniejszej umowie a kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kredytu wraz z odsetkami oraz opłatami i prowizjami wynikającymi z umowy i aktualnego cennika w oznaczonych terminach spłaty oraz wywiązania się z pozostałych postanowień niniejszej Umowy.

W § 2 umowy strony postanowiły:

ust. 1 kwota kredytu: 50.500 PLN.

ust. 2. Kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank wysła do kredytobiorcy pismo informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy

czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowe.

ust. 3 cel kredytu:

-modernizacja i remont domu lub mieszkania: kwota 50.000 PLN

- koszty wliczone w kredyt: kwota 500 PLN;

ust. 4 : przedmiotem kredytowania w rozumieniu postanowień umowy jest nieruchomość położona w miejscowości S. ul.(...) 2800 m kw., powierzchni domu 105 m kw., stanowiąca działkę o numerze ewidencyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w Szczytnie prowadzi księgę wieczystą nr KW (...).

ust 5. przedmiotem zabezpieczenia miała być hipoteka na w/w nieruchomości;

ust. 6. okres kredytowania strony ustaliły na 120 miesięcy, w tym o miesięcy karencji licząc od dnia wypłaty kredytu lub pierwszej jego transzy.

§ 3 umowy kredytu stanowił, że:

ust. 1 i 2 wypłata kredytu nastąpi jednorazowo na rachunek bankowy Kredytobiorcy;

ust. 3 warunkami wypłaty kredytu są:

- 1) spełnienie wszystkich warunków określonych w umowie i w regulaminie;
- 2) zapewnienie środków na rachunku kredytobiorcy na pokrycie opłat związanych z udzieleniem kredytu;
- 3) dostarczenie do banku odpisu aktu notarialnego sprzedaży kredytowanej nieruchomości wolnej od obciążeń
- 4) złożenie oświadczenia o ustanowieniu hipoteki stanowiącym zabezpieczenie tej umowy kredytu oraz przedstawienie wniosku o wpis hipoteki złożonego we właściwym Sądzie wieczystoksięgowym
- 5) dostarczenie do banku polisy ubezpieczeniowej potwierdzającej zawarcie umowy ubezpieczenia nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia od ognia i zdarzeń losowych na minimalną sumę ubezpieczenia 222.411 PLN w towarzystwie ubezpieczeniowym zaakceptowanym przez Bank oraz dokonanie cesji praw wynikających z umowy ubezpieczenia na rzecz Banku i przedstawienie w banku potwierdzenia, że towarzystwo ubezpieczeniowe przyjęło do wiadomości tę cesję lub przystąpienie do ubezpieczenia grupowego nieruchomości w (...) S.A;
- 6) dostarczenie do banku polisy ubezpieczeniowej potwierdzającej zawarcie umowy ubezpieczenia na życie J. K. na sumę ubezpieczenia nie niższą niż 25250 PLN w towarzystwie ubezpieczeniowym zaakceptowanym przez Bank wskazującej bank jako wyłącznie uposażonego z tytułu tej polisy oraz dokonanie cesji praw wynikających z umowy ubezpieczenia na rzecz Banku i przedstawienie w banku potwierdzenia, że towarzystwo ubezpieczeniowe przyjęło do wiadomości tę cesję lub przystąpienie do ubezpieczenia grupowego nieruchomości w (...) S.A;
- 7) dostarczenie do banku polisy ubezpieczeniowej potwierdzającej zawarcie umowy ubezpieczenia na życie K. K. (1) na sumę ubezpieczenia nie niższą niż 25250 PLN w towarzystwie ubezpieczeniowym zaakceptowanym przez Bank wskazującej bank jako wyłącznie uposażonego z tytułu tej polisy oraz dokonanie cesji praw wynikających z umowy ubezpieczenia na rzecz Banku i przedstawienie w banku potwierdzenia, że towarzystwo ubezpieczeniowe przyjęło do wiadomości tę cesję lub przystąpienie do ubezpieczenia grupowego nieruchomości w (...) S.A;

W ust. 4 wskazano, że uruchomienie kredytu lub wypłata transzy nastąpi w terminie wskazanym przez kredytobiorcę w dyspozycji wypłaty, o ile dyspozycja wraz z dokumentami potwierdzającymi spełnienie warunków koniecznych do uruchomienia kredytu określonymi w umowie i regulaminie zostanie złożona na trzy dni robocze, a w przypadku

konieczności zlecenia przez bank kontroli inwestycji nr 10 dni roboczych przed planowaną datą uruchomienia środków.

Ust. 5 stanowił: termin uruchomienia kredytu lub pierwszej transzy kredytu nie może być dłuższy niż 60 dni kalendarzowych od dnia sporządzenia niniejszej umowy.

Ust. 6 termin uruchomienia ostatniej transzy kredytu w przypadku kredytu wypłacanego w transzach upływa dnia 27 marca 2009 roku.

Ust. 7 niezłożenie dyspozycji uruchomienia środków z kredytu w terminie wskazanym w ust. 6 jest równoważne z rezygnacją z niewypłaconej kwoty kredytu.

Ust. 8 bank nie zwraca prowizji za udzielenie kredytu, z którego Kredytobiorca zrezygnował zgodnie z ust. 7;

Ust. 9 wygaśnięcie umowy: umowa wygasa, jeżeli kredytobiorca nie spełni warunków określonych w niniejszym paragrafie w terminie 60 dni od daty sporządzenia umowy chyba że Bank wyrazi zgodę na przedłużenie tego terminu. Zmiana terminu określonego w niniejszym punkcie nie wymaga aneksu do umowy.

W § 4 postanowiono, że:

ust. 1. od kwoty udzielonego kredytu Bank pobiera jednorazową bezzwrotną prowizję w wysokości 500 PLN, płatną przed uruchomieniem kredytu lub w jego pierwszej transzy;

ust. 2.. prowizja o której mowa w ust. 1 zostanie potrącona przez bank z kwoty kredytu;

ust. 3. w przypadku zmiany waluty kredytu w okresie obowiązywania umowy kredytobiorca poniesie koszty prowizji zgodnie z aktualnie obowiązującym cennikiem kredyt Hipoteczny /pożyczka Hipoteczna jednak nie wyższe niż:

- 0% kwoty kredytu w przypadku zamiany waluty na PLN

- 1% kwoty kredytu w przypadku zamiany na EUR, CHF, USD

ust. 4. zmiana waluty kredytu ma wpływ na wysokość kwoty kredytu oraz wysokość rat kapitałowo-odsetkowych i dokonywana jest w oparciu o następujące zasady:

1) w przypadku zmiany waluty z PLN na walutę obcą stosowany jest kurs kupna dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych;

2) w przypadku zmiany waluty obcej na PLN stosowany jest kurs sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych;

ust. 7 w związku z udzielonym kredytem Kredytobiorca ponosi następujące koszty:

1) koszt zlecenia wyceny nieruchomości – 0 PLN;

2) koszt badania stanu prawnego nieruchomości- 0 PLN

3) inne koszty wynikające z regulaminu oraz Cennika

ust. 8. strony postanawiają, iż opłaty i prowizje należne bankowi zgodnie z Cennikiem Kredyt Hipoteczny będą pobierane przez Bank w PLN z rachunku kredytobiorcy prowadzonego w banku o nr (...).

W § 5 zawierającym zobowiązania i oświadczenia kredytobiorcy w ust. 3 zawarte było oświadczenie następującej treści „kredytobiorca oświadcza, że wraz z wnioskiem kredytowym otrzymał pismo „Informacja dla wnioskodawców

ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej i zapoznał się z nim”.

Nadto w § 5 ust. 1 zobowiązał się do niedokonywania zmiany Banku jako wyłącznie uposażonego z tytułu polisy ubezpieczenia na życie, stanowiącej zabezpieczenie umowy kredytu

W § 6 postanowiono, że:

ust. 1 kredyt jest oprocentowany według zmiennej stopy procentowej.

ust. 2 w przypadku kredytu oprocentowanego według zmiennej stopy procentowej Kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych co oznacza iż w przypadku wzrostu poziomu stopy referencyjnej wyższe będzie jego oprocentowanie kredytu i wzrosnie wówczas wysokość miesięcznej raty kapitałowo-odsetkowej;

ust. 3 oprocentowanie kredytu wynosi 3,2525 % w stosunku rocznym, co stanowi sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) obowiązującej w dniu sporządzenia umowy oraz marży w wysokości 1,15 p.p. stałej w całym okresie kredytowania.

ust. 4. odsetki są naliczane za każdy dzień od aktualnego salda zadłużenia.

ust. 5 oprocentowanie kredytu ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF);

ust. 6. stopa referencyjna zmienia się w cyklu kwartalnym i przyjmuje wartość z ostatniego dnia roboczego ostatniego miesiąca poprzedzającego kolejny kwartał kalendarzowy.

§ 7 dotyczący spłaty kredytu stanowił, że:

ust. 1 kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności kredytu, zgodnie z (...) Banku (...) S.A.

ust. 2 kredyt spłacany będzie w 120 ratach miesięcznych, w tym orat obejmujących odsetki w okresie karencji spłaty kredytu oraz 120 równych ratach miesięcznych, które zawierają malejącą część odsetek oraz rosnącą część raty kapitałowej.

ust. 3. spłata kredytu następować będzie poprzez bezpośrednie potrącenia przez bank należnych mu kwot z rachunku kredytobiorcy w Banku (...).

ust. 4. Spłaty rat odsetkowych lub kapitałowo-odsetkowych będą następować w tym samym dniu miesiąca, w jakim miała miejsce wypłata kredytu lub jego pierwszej transzy, począwszy od miesiąca następnego po pierwszej wypłacie środków z kredytu.

ust. 5 ostatnia rata spłaty kredytu ma charakter raty wyrównującej co oznacza, że służy rozliczeniu całości zobowiązania kredytobiorcy względem banku.

ust. 6 w okresie karencji kredytobiorca zobowiązany jest spłacać jedynie raty odsetkowe, bez konieczności spłacania rat kapitałowych.

§8 dotyczący zabezpieczeń stanowił:

ust. 1 na zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z odsetkami o innych kosztach kredytobiorca ustanawia na rzecz banku :

1) hipotekę kaucyjną do kwoty 850.850 PLN na nieruchomości położonej w miejscowości położonej w miejscowości S. ul.(...) (opisanej szczegółowo wyżej)

2) cesję na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych Nieruchomości, o której mowa w § 2, na której zostanie ustanowiona hipoteka, zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i 5 umowy;

3) i 4) cesję na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie kredytobiorcy, którym jest J. K. i K. K. (2) zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i 5 umowy

ust. 2 do 6 stanowił, że zabezpieczenie kredytu do czasu otrzymania przez Bank odpisu księgi wieczystej nieruchomości, o której mowa w § 2 ust. 5 z prawomocnym wpisem pierwszej hipoteki o której mowa w ust. 1 na rzecz banku będzie stanowić ubezpieczenie kredyt zabezpieczonych hipoteczne na podstawie umowy zawartej przez Bank z (...) S.A. Kredytobiorca zobowiązany jest do zwrotu Bankowi kosztów składki ubezpieczeniowej wnoszonej przez Bank w związku z niniejszym ubezpieczeniem. Miesięczna opłata z tytułu refinansowania składki ubezpieczeniowej wnoszonej przez bank wynosi 1/12 z 0,81 % kwoty przyznanego kredytu (co stanowi kwotę 36 PLN) przy uwzględnieniu kursów waluty obcej do jakiej jest kredyt indeksowany na pierwszy dzień miesiąca, w którym została sporządzona umowa kredytowa według Tabeli Kursów Walut Obcych (...) S.A.;

Bank pobiera opłatę wynikającą z kosztów ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki z dołu poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN kredytobiorcy 8-ego dnia każdego miesiąca, począwszy od następnego miesiąca po dacie uruchomienia umowy kredytu lub jego pierwszej transzy ostatni miesiąc ochrony ubezpieczeniowej, za który pobierana jest opłata z tytułu ubezpieczenia przypada w miesiącu, w którym do Banku wpłynie dostarczony przez kredytobiorcę odpis księgi wieczystej nieruchomości o której mowa w § 2 ust. 5 z prawomocnym wpisem hipoteki na rzecz banku

Kredytobiorca zobowiązany jest do dostarczenia do banku odpisu z księgi wieczystej bez dodatkowych wezwań ze strony banku.

§ 9 umowy zawierał oświadczenie o poddaniu się egzekucji zgodnie z ówczesnie obowiązującym art. 97 ustawy Prawo Bankowe.

W § 10 ust. 1 i 2 wskazane było, że wszelkie zmiany umowy wymagają zawarcia aneksu pod rygorem nieważności za wyjątkiem między innymi:

- 1) zmiany oprocentowania kredytu w przypadku zmiany stopy referencyjnej na warunkach określonych w umowie
- 2) zmiany regulaminu
- 3) zmiany cennika
- 4) zmiany rachunku do spłaty kredytu

ust. 2 stanowił, że integralną część umowy stanowi:

- 1) regulamin
- 2) pełnomocnictwo do wykonywania czynności w imieniu kredytobiorcy
- 3) cennik kredyt hipoteczny

w ust. 3 postanowiono, że umowa może zostać rozwiązana za porozumieniem stron lub wypowiedziana w formie pisemnej przez każdą ze stron z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia.

ust. 4 – Bank może wypowiedzieć umowę w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu w szczególności w zakresie sposobu i terminu spłaty kredytu.

ust. 5 W zakresie nieuregulowanym umową zastosowanie mają postanowienia regulaminu.

Umowa sporządzona została i podpisana przez strony w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdej ze stron (ust. 6)

W ust. od 7 do 11 zawarte były zgody związane z przetwarzaniem i udostępnianiem danych osobowych

§ 11 wskazano, że w związku z objęciem kredytu rygorem ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim bank poinformował, że:

1) Całkowity koszt kredytu na dzień zawarcia umowy wynosi 12.239,08 PLN

2) rzeczywista stopa oprocentowania na dzień sporządzenia umowy wynosi 5,43 % w skali roku;

przy założeniu że,

- przyznana kwota kredytu została wypłacona w całości i jednorazowo

- pierwsza spłata raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej będzie miała miejsce w tym samym dniu najbliższego miesiąca następującego po miesiącu w którym uruchomiony będzie kredyt

- w przypadku występowania ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki, okres ubezpieczenia wynosi 6 miesięcy

- w przypadku występowania ubezpieczenia z tytułu niskiego wkładu własnego kredytobiorcy, uwzględnia się składkę na okres pierwszych 3 lat i uznaje się że jest ona płatna w dniu uruchomienia kredytu;

- w przypadku ubezpieczenia nieruchomości przyjmuje się sumę składek w całym okresie kredytowania przy założeniu, że wartość nieruchomości i stawka ubezpieczeniowa jest stała we wskazanym okresie;

- w przypadku ubezpieczenia na życie przyjmuje się sumę składek w całym okresie kredytowania przy założeniu, że składki naliczane są od malejącego salda ustalonego zgodnie z pierwotnym harmonogramem spłat

- prowizja od udzielonego kredytu, opłata za wpis hipoteki oraz podatek od czynności cywilno-prawnych zostały wniesione w dniu uruchomienia kredytu

- koszt wyceny został poniesiony przez klienta w wysokości wskazanej przez Bank w cenniku (z zastrzeżeniem sytuacji gdy koszt wyceny został pokryty przez Bank

ust. 2 w przypadku gdy kredytobiorca nie wywiązuje się ze zobowiązań wynikających z umowy bank ma prawo obciążyć go następującymi kosztami:

1) koszt oprocentowania karnego dla zadłużenia przeterminowanego w wysokości czterokrotności stopy lombardowej, co na dzień sporządzenia umowy wynosi 29 %. Wysokość oprocentowania ulega zmianie w przypadku każdorazowej zmiany wysokości stopy lombardowej. Nowa wysokość obowiązuje od następnego dnia roboczego po zmianie wysokości stopy lombardowej

2) koszt upomnień u monitów

3) koszty sądowe i postępowania egzekucyjnego

Jako załączniki do umowy wskazane zostały:

1. Regulamin

2. dyspozycja wypłaty kredytu

3. pełnomocnictwo dla banku do wykonywania czynności w imieniu kredytobiorcy

4. cennik kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna.

Umowa podpisana została w dniu 28 marca 2008 roku. Kredytobiorcy podpisali w obecności pełnomocnika-pracownika banku D. P.

(umowa k. 80-82)

Załącznikiem nr 3 do umowy o kredyt hipoteczny z dnia 27 marca 2007 roku było pełnomocnictwo udzielone bankowi do przystąpienia w imieniu powodów do umowy zbiorowego ubezpieczenia budynków i lokali mieszkalnych i pobierania z ich rachunku bankowego środków pieniężnych z zaliczeniem ich na spłatę jej zobowiązań wymagalnych z tytułu kredytu, odsetek, prowizji i innych opłat, pobierania z ich rachunku bankowego prowadzonego w Banku składek na ubezpieczenie budynków i lokalu jaki i pobierania opłat z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia przez Bank kredytu w (...) do czasu złożenia w Banku prawomocnego odpisu księgi wieczystej z wpisaną hipoteką na rzecz banku. W pełnomocnictwie tym wyrażona była zgoda, by przy pobraniu środków pieniężnych Bank stosował kursy zgodnie z obowiązującą w banku Tabelą Kursów Banku (...) w dniu pobrania środków z ich rachunku.

(pełnomocnictwo k. 716-716v.)

W dniu 27 marca 2007 roku powodowie dokonali umownej cesji praw z umowy ubezpieczenia jaka łączyła ich z (...) na rzecz pozwanego Banku.

(umowa cesji k. 717)

Regulamin Kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. stanowiący załącznik do umowy kredytu (R-21) w § 2 zawierającym słowniczek pojęć użytych w regulaminie w pkt 8 dotyczącym stawki referencyjnej wskazywał, że:

a) stawka WIBOR (3m) to stopa oprocentowania podawana przez R., ustalana o godzinie 11.00 na podstawie średniej arytmetycznej kwotowań 3-miesięcznych po której banki gotowe są sprzedawać swoje nadwyżki finansowe na rynku międzybankowym, w przypadku kredytu w PLN;

c) stawka LIBOR (6M) to stopa oprocentowania podawana przez R. ustalana o godzinie 11.00 GTM w L. na podstawie średniej arytmetycznej kwotowań 6-miesięcznych, po której banki gotowe są sprzedawać swoje nadwyżki finansowe na londyńskim rynku międzybankowym, w przypadku kredytu w CHF;

f) stawka LIBOR (3M) to stopa oprocentowania podawana przez R. ustalana o godzinie 11.00 GTM w L. na podstawie średniej arytmetycznej kwotowań 3-miesięcznych, po której banki gotowe są sprzedawać swoje nadwyżki finansowe na londyńskim rynku międzybankowym, w przypadku kredytu w CHF.

W punkcie 19 § 2 wskazane było że kredyt w walucie obcej to kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej według wg tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku.

§ 3 Regulaminu stanowił że kredyt udzielony jest w PLN. Może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych . (ust. 1 i 2) Bank może udzielić kredytu na sfinansowanie do 100% kosztu przedsięwzięcia a także na wniosek kredytobiorcy wydatków związanych z udzieleniem kredytu, w szczególności opinii dotyczącej zabezpieczenia kredytu i/lub pierwszej kontroli inwestycji zleconej przez Bank, prowizji od udzielenia kredytu. (§ 3ust. 7) W ust. 9 § 3 wskazano, że kwota wnioskowanego kredytu nie może być niższa niż 20.000 PLN w przypadku Kredytu Hipotecznego i 50.000 PLN w przypadku kredytu Hipotecznego (...).

§ 4 ust. 8 stanowił, że umowa kredytu zawierana jest najpóźniej w terminie 60 dni od dnia podjęcia przez bank decyzji o udzieleniu kredytu. Jeżeli umowa kredytu nie zostanie zawarta w ww. terminie decyzja kredytowa traci ważność.

§ 5 ust. 8 stanowił, że środki z kredytu nie zostaną uruchomione, między innymi jeżeli:

1) kredytobiorca nie zapewni na środków na rachunku na :

- a) opłacenie prowizji od udzielenia kredytu;
- b) opłacenie składek na ubezpieczenie nieruchomości, w przypadku gdy kredytobiorca przystąpiło do ubezpieczenia w zakładzie ubezpieczeniowym za pośrednictwem Banku;
- c) opłacenie składek ubezpieczenia na życie kredytobiorcy, w przypadku gdy kredytobiorca przystąpiło do ubezpieczenia w zakładzie ubezpieczeniowym za pośrednictwem Banku;
- d) opłacenie kosztów opinii dotyczącej zabezpieczenia kredytu, w przypadku, gdy opinia ta była zlecona przez bank;
- e) opłacenie prowizji za podwyższone ryzyko, w sytuacji gdy nie ustanowiono przejściowego zabezpieczenia spłaty kredytu, o którym mowa w § 13 ust. 2.

W § 5 ust. 9 wskazano, że w celu uruchomienia kredytu kredytobiorca składa w Banku pisemną dyspozycję i uruchomienie kredytu lub transzy nastąpi w terminie wskazanym przez kredytobiorcę w dyspozycji wypłaty, o ile dyspozycja wraz z dokumentami potwierdzającymi spełnienie warunków koniecznych do uruchomienia środków z kredytu określonych w umowie kredytu i regulaminie, zostanie złożona na 3 dni robocze, a w przypadku konieczności zlecenia przez bank kontroli inwestycji na 10 dni roboczych przed planowaną datą uruchomienia środków. (ppkt 1) Termin uruchomienia nie może być dłuższy niż 60 dni od dnia sporządzenia umowy kredytu dla kredytów wypłacanych jednorazowo i dla pierwszej transzy kredytów wypłacanych w transzach (§ 5 ust. 8 pkt 3)

Wypłata kredyt Hipoteczny jest realizowana w formie bezgotówkowej na rachunek bankowy wskazany między innymi w:

- 1) akcie notarialnym umowy sprzedaży nieruchomości lub odrębnym dokumencie wystawionym przez zbywcę, w przypadku kredytu na zakup nieruchomości, lub
- 2) przez bank w przypadku kredytu na spłatę innego kredytu, lub
- 3) przez kredytobiorcę w przypadku kredytu na budowę domu oraz na remont, rozbudowę, modernizację domu/lokalu mieszkalnego i gdy inwestycje realizowane są przez kredytobiorcę we własnym zakresie- systemem gospodarczym, a także w przypadku kwoty na dowolny cel konsumpcyjny. (§ 5ust. 10 ppkt 1, 2, 4)

Kredytobiorca zobowiązany jest złożyć w banku dyspozycję uruchomienia środków w przypadku kredytu hipotecznego w wysokości co najmniej 10.000 PLN w terminie 60 dni od dnia sporządzenia umowy kredytu, chyba że Bank wyrazi zgodę na niższą kwotę. (5 ust. 13 pkt 1)

§ 15 ust.16 stanowił, że przypadku kredytu w walucie obcej:

- 1) wnioskodawca we wniosku o udzielenie kredytu określa kwotę kredytu w PLN z zaznaczeniem waluty wnioskowanego kredytu
- 2) kredyt jest kredytem indeksowanym do walut wymienialnych i jest udzielany w złotych polskich, w umowie kredytowej kwota kredytu jest określona w PLN
- 3) uruchomienie środków z kredytu następuje w sposób określony w dyspozycji uruchomienia kredytu , po akceptacji przez Bank

W § 5 ust. 17 wskazano, że w przypadku stwierdzenia podwyższonego ryzyka Bank zastrzega sobie prawo do wstrzymania uruchomienia a kredytu lub jego transzy.

W § 6 dotyczącym oprocentowania kredytu w ust. 4 wskazano, że w indywidualnych przypadkach Bank zastrzega sobie prawo do zmiany wysokości marży przy podejmowaniu decyzji kredytowej.

W § 7 regulaminu wskazano, że kredytobiorca zobowiązuje się zapłacić wszelkie opłaty i prowizje należne bankowi w związku z zawarciem umowy kredytu określone w cenniku, i zwrócić wszelkie koszty poniesione przez bank w związku z realizacją umowy kredytu, w tym związane z ustanowieniem zabezpieczeń, w tym udzielenia Bankowi pełnomocnictwa (ust. 1 i 2)

Składki z tytułu umów ubezpieczenia na życie oraz ubezpieczenia nieruchomości i/lub budowy należne zakładowi ubezpieczeń, z którym Bank zawarł umowę o współpracy, Bank pobiera co miesiąc, przy czym pierwsza składka pobierana jest w dniu wypłaty kredytu lub pierwszej transzy, a kolejne składki 5 dnia każdego miesiąca, poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN kredytobiorcy, chyba że Ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej. (§ 7 ust. 3)

Prowizja od udzielenia kredytu płatna jest w dniu uruchomienia środków z kredytu. W przypadku kredytu w walucie obcej prowizja od udzielenia kredytu ustalana jest od kwoty kredytu przeliczonej na PLN według kursu kupna dewiz z dnia sporządzenia umowy kredytu na podstawie tabeli kursów walut obcych obowiązującej w banku. (§ 7 ust 4 i 5)

Opłata dotycząca refinansowania kosztów ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki określona jest w cenniku obowiązującym w dniu zawarcia umowy kredytu. W przypadku kredytu w walucie obcej dla celów wyliczenia opłaty przyjmowana jest kwota udzielonego kredytu wyrażona w PLN wyliczona według wartości kursów waluty obcej według tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w banku:

- a) w pierwszym dniu roboczym miesiąca w którym sporządzona została umowa kredytu w przypadku nowych kredytów
- b) w ostatnim dniu roboczym miesiąca ochrony ubezpieczeniowej w przypadku przedłużenia ochrony na okres kolejnych 12 miesięcy zgodnie z wzorem

postawa wyliczenia opłaty= (kwota kredytu w PLN/kurs kupna dewiz)* kurs sprzedaży dewiz. (§ 7 ust. 10)

Regulamin stanowił następnie, że Bank pobiera opłatę wynikającą z kosztu ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN kredytobiorcy co miesiąc począwszy od następnego miesiąca po dacie uruchomienia kredytu lub pierwszej transzy (§ 7 ust. 11)

Ostatnia opłata z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki pobierana jest za miesiąc w którym bank otrzyma odpis księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości stanowiącego zabezpieczenie kredytu z prawomocnym wpisem hipoteki mającej najwyższe pierwszeństwo na rzecz banku. (§ 7 ust.12)

W przypadku braku możliwości ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki bank pobiera prowizję za podwyższone ryzyko, której wysokość określona jest w cenniku obowiązującym w dniu zawarcia umowy – w przypadku kredytu w walucie obcej prowizja za podwyższone ryzyko jest ustalana od kwoty kredytu z umowy kredytu przeliczonej według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w banku w dniu zawarcia umowy tabeli kursów walut obcych. (§ 7 ust. 13)

Zgodnie z § 7 ust. 20 Regulaminu Bank informuje kredytobiorcę o wysokości aktualnej stopy procentowej, wysokości rat kapitałowo -odsetkowej na rachunku kredytowym w wyciągu miesięcznym oraz poprzez udostępnienie cennika w placówkach banku oraz Kanałach Bankowości Elektronicznej.

Rozdział 5 § 8 i 9 dotyczyły spłaty kredytu.

W § 8 ust. 1 wskazano, że kredyt jest spłacany w terminie określony w umowie poprzez obciążenie rachunku wskazanego w umowie kredytu, z zastrzeżeniem że w przypadku gdy termin spłaty kredytu przypada na niedzielę lub święto obciążenie rachunku następuje w następnym dniu roboczym .

Ust. 3 stanowił: w przypadku kredytu w walucie obcej kwota raty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.

Ust. 4 - w przypadku kredytu w walucie obcej kredytobiorca może zastrzec w umowie kredytu, iż Bank będzie popierał ratę spłaty z rachunku w walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany, o ile ten rachunek jest dostępny w aktualnej ofercie Banku.

§ 9: w przypadku kredytu w walucie obcej, bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut obcych. Od wymagalnego kapitału wyrażonego w PLN Bank nalicza dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych.

W § 11 ust. 1 przewidziano, że Bank na wniosek kredytobiorcy może dokonać przewalutowania kredytu.

W § 13 ust. 4 podano, że w przypadku kredytu w walucie obcej dla odnawiania zabezpieczeń kredytu stosuje się kurs sprzedaży dewiz obowiązujący w dniu odnawiania zabezpieczenia na podstawie obowiązującej w Banku tabeli Kursów walut obcych.

W § 14 dotyczącym zabezpieczeń wskazano, że:

- w przypadku ubezpieczenia nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu za wyjątkiem lokali mieszkalnych suma ubezpieczenia powinna być równa wartości odtworzeniowej nieruchomości, w pozostałych wypadkach suma ubezpieczenia powinna być równa wartości rynkowej nieruchomości, a w przypadku kredytu przeznaczonego na budowę domu do dnia uzyskania pozwolenia na użytkowanie przyjmuje się za sumę ubezpieczenia nieruchomości w trakcie budowy stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu docelowy koszt budowy potwierdzony przez rzeczoznawcę współpracującego z bankiem a po tym okresie przyjmuje się wartość odtworzeniową nieruchomości. (ust. 1 i 2)

- suma ubezpieczenia na życie Kredytobiorcy nie może być niższa od kwoty kredytu określonej w umowie kredytu. (ust. 3)

Kredytobiorca jest zobowiązany w okresie kredytowania wskazać w umowie ubezpieczenia Bank jako uposażonego na pierwszym miejscu z tytułu odszkodowania na wypadek śmierci do wysokości aktualnego zadłużenia kredytobiorcy z tytułu umowy kredytu wraz ze wszelkimi prowizjami, opłatami i innymi kosztami. Kredytobiorca zobowiązuje się że nie dokona zmiany Banku jako uposażonego na pierwszym miejscu przed całkowitą spłatą kredytu. Kwota odszkodowania pozostała po całkowitym zaspokojeniu banku z tytułu kredytu przysługuje uposażonym wskazanym przez kredytobiorcę w umowie ubezpieczenia , a w przypadku gdy kredytobiorca nie wskazał uposażonych, osobom wskazanym w Ogólnych Warunkach Ubezpieczenia. kredytobiorca jest zobowiązany do utrzymywania ważności wszystkich ubezpieczeń wskazanych w umowie kredytu oraz do każdorazowego cedowania praw z tych umów na rzecz Banku aż do całkowitej spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z umowy kredytu (§ 14 ust. 5 i 6)

W przypadku gdy kredytobiorca nie przystąpił za pośrednictwem Banku do ubezpieczenia nieruchomości i ubezpieczenia na życie zobowiązany jest przedkładać dowody opłacenia składek oraz umowy ubezpieczenia na kolejne okresy ubezpieczenia zawarte z zakładem ubezpieczeniowym zaakceptowanym przez Bank. (14 ust. 7)

W przypadku braku udokumentowania przez kredytobiorcę odmowy ubezpieczeń , o których mowa w ust. 1-2 i opłacenia składki w terminie 14 dni roboczych przed terminem wygaśnięcia ubezpieczenia, Bank ma prawo zawrzeć

na koszt kredytobiorcy umowę ubezpieczenia z wybranym przez siebie zakładem ubezpieczeniowym na kolejny okres na sumę nie niższą niż określona w poprzedniej umowie ubezpieczenia. (§ 14 ust. 8)

W przypadku gdy w okresie obowiązywania umowy kredytu między innymi zwiększeniu ulegnie stosunek aktualnej wysokości salda zadłużenia kredytu wyrażonego w PLN do aktualnej wartości ustanowionych prawnie zabezpieczeń i /lub nastąpi zmiana wartości prawnie ustanowionych zabezpieczeń wówczas bank może między innymi żądać ustanowienia dodatkowego prawnego zabezpieczenia. (§ 15 ust 2)

(regulamin R-21 k.680-689)

W dacie zawarcia umowy obowiązywał cennik z 1 marca 2007 roku. W cenniku tym prowizja za udzielenie kredytu w PLN wynosił 0,5 % kwoty kredytu, a kredytu indeksowanego do waluty obcej – w ramach promocji- 1%. Opłata za aneks 100 zł. Prowizja zaś za podwyższenie kwoty kredytu w walucie – 1%.

Cennik ten nie zawierał ogóle osobnej informacji o opłacie za zmianę rachunku do obsługi kredytu, wskazywał jednak że opłata za aneks do umowy kredytu to 100 zł.

(cennik k. 699-700)

Cennik obowiązujący od 1 czerwca 2009 roku przewidywał, że za zmianę rachunku do obsługi kredytu uiszcza się opłatę kwocie 500 zł.

(cennik k. 700-700v.)

Po zawarciu umowy kredytu powodowie zostali poinformowani o możliwości aktywowania bezpłatnej usługi (...), dzięki której będą mogli uzyskać dostęp do informacji o szczegółach kredytu, przejrzeć harmonogram i historię spłat, sprawdzić aktualne kursy walut w Banku.

Powodowie z systemu tego korzystali.

(pismo k. 701, 737)

W dniu 28 marca 2007 roku do Banku wpłynęła dyspozycja wypłaty kwoty wynikającej z umowy kredytu określona na 50500 PLN- w tym 500 zł prowizji. Jako proponowaną datę wypłaty wskazano 30 marca 2007 roku. Przyjęła ją pracownik banku D. P.. Kwota ta została wypłacona w dniu 30 marca 2007 roku.

(dyspozycja wypłaty k. 711)

Bank w dniu 27 marca 2007 roku wystawił dokument „oświadczenie o udzieleniu kredytu” celem dokonania wpisu hipoteki wskazując w nim, że kredytobiorcom został udzielony kredyt w wysokości 50.500 PLN, który jest indeksowany kursem waluty obcej CHF.

(oświadczenie k. 713)

Powodowie wraz z podpisaniem umowy kredytu złożyli oświadczenie o ustanowieniu hipoteki kaucyjnej na rzecz Banku do sumy 85850 PLN.

(oświadczenie o ustanowieniu hipoteki k. 714)

K. i J. K. po zawarciu umowy kredytu złożyli w dniu 17 lipca 2007 roku wniosek o podwyższenie kwoty kredytu o 30.000 w walucie CHF na zakup samochodu oraz o przedłużenie okresu kredytowania – z 120 do 180 miesięcy. W efekcie wydana została decyzja w zakresie oceny ich zdolności kredytowej w której kwotę kredytu określono na kwotę 77354,38 PLN, walutę na CHF.

(decyzja – poziom 1Ak. 91, wniosek o zmianę warunków umowy k. 718)

W oparciu o złożony wniosek pracownik Banku nieobsługujący powodów, któremu przesłany został wniosek kredytowy i załączone do niego dokumenty dokonał analizy ich zdolności kredytowej sporządzając 13 sierpnia 2007 roku dokument o nazwie „Parametry wyjściowe symulacji”. Jak wynikało z wyników symulacji powodowie posiadali zdolność kredytową przy racie kredytu wyliczonej na kwotę miesięcznie tak 887,99 zł dla kredytu w PLN i 874,5 dla kredytu w CHF.

Zgodnie z dostępnym w Banku symulatorem bank dokonał wyliczenia szacowanej wysokości rat dla kwoty wnioskowanego kredytu 77354,38 PLN i walucie CHF przy założeniu, że:

- stopa procentowa jest równa stopie w PLN a kapitał będzie wyższy o 20%- rata 1113,63 PLN,
- kurs CHF wzrośnie o 11,77 %- to jest różnicą między kursem minimalnym a maksymalnym z ostatnich 12 miesięcy- 977,45 PLN;
- stopa procentowa wzrośnie o 1,23p.p., to jest różnicą między stopą minimalną a maksymalną z ostatnich 12 miesięcy – 923,51PLN.

(dokument k. 705, odpowiedź z BIK k. 738-746, zaświadczenia k. 757-762)

W dniu 22 sierpnia 2007 roku strony podpisały datowany na 21 sierpnia 2007 roku aneks do umowy kredytu z dnia 27 marca 2007 roku w którego § 1 kwota kredytu określona w § 2 umowy została powiększona o kwotę 30.000 PLN i na dzień podpisania aneksu wynosiła 80.500 PLN z zastrzeżeniem wypełnienia warunków określonych ust. 2 – chodziło między innymi o zwiększenie kwot ubezpieczenia na życie w przypadku K. K. (1) do kwoty 37905 PLN, a J. K. do 39450 PLN w efekcie czego takie kwoty wpisano w § 3 umowy, dostarczenie wniosku o zmianę wpisu hipoteki, złożenia zlecenia stałego pobierania prowizji za ryzyko od podwyższonej kwoty kredytu.

w § 2 wskazano, że § 2 ust. 3 umowy otrzymuje brzmienie:

- modernizacja i remont domu lub mieszkania kwota 50.000 PLN;
- koszty wliczone w kredyt: kwota 500 PLN;
- inne potrzeby konsumpcyjne 30.000 PLN.

Podwyższona kwota kredytu zostanie wypłacona jednorazowo na rachunek kredytobiorcy (§ 3)

W § 6 wskazano, że § 4 umowy dodaje się postanowienie, że za zawarcie aneksu bank pobiera prowizję w kwocie 300 zł co stanowi 10 % podwyższonej kwoty kredytu, która jest płaćta ze środków kredytobiorcy.

6 ust. 3 umowy uzyskał brzmienie kredyt jest oprocentowany według zmiennej stopy procentowej opartej na stopie referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży banku marży w wysokości 2,15 p.p. obowiązującej w dniu zawarcia niniejszego aneksu.

W § 9 aneksu postanowiono, że § 9 ust. 1 pkt 1 otrzymał brzmienie hipotekę kaucyjną do kwoty 131.502,24 PLN ustanowiona na nieruchomości stanowiącej własność kredytobiorców, a położoną w miejscowości S. ul.(...).

dołączono w § 9 ust. 10 zapis: do czasu ustanowienia wszystkich docelowych zabezpieczeń wymienionych w ust. 1 kredytobiorca jest zobowiązany do opłacania prowizji za podwyższone ryzyko od podwyższonej kwoty kredytu w wysokości 0,083% kwoty kredytu to jest 26,12 PLN miesięcznie na warunkach określonych w regulaminie kredytu Hipotecznego.

W § 13 postanowiono, że § 12ust. 1 umowy otrzymuje brzmienie: bank informuje, że:

a) całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia aneksu wynosi 21883,71 PLN;

b) rzeczywista roczna stopa oprocentowania na dzień sporządzenia aneksu wynosi 6,85 % w skali roku.

W aneksie tym w zakresie postanowień od § 9 do 13 wskazano wadliwe oznaczenie poszczególnych § umowy zawyżając je o jeden numer.

Aneks został podpisany w dniu 22 sierpnia 2007 roku.

(dowód: aneks k. 88-89, oświadczenie do wniosku o wpis zmiany sumy hipoteki k. 730)

Powodowie wraz z podpisaniem aneksu do umowy kredytu złożyli oświadczenie o ustanowieniu hipoteki kaucyjnej na rzecz Banku do kwoty 131.502,24 PLN.

(oświadczenie o ustanowieniu hipoteki k. 714)

W dniu 22 sierpnia 2007 roku do Banku wpłynęła dyspozycja wypłaty kwoty wynikającej z aneksu do umowy kredytu określona na 30.000 PLN- w tym 500 zł prowizji. Jako proponowaną datę wypłaty wskazano 24 sierpnia 2007 roku. Przyjęła ją pracownik banku D.. Kwota ta została wypłacona w dniu 24 sierpnia 2007 roku.

(dyspozycja wypłaty k. 712)

W wyniku złożenia przez powodów w dniu 05 września 2007 roku ponownego a uprzednio nierozpoznanego wniosku o zmianę warunków kredytu w zakresie okresu kredytowania z 120 do 180 miesięcy w dniu 12 września 2007 roku doszło między stronami do podpisania aneksu nr (...) mocą którego okres kredytowania został zwiększony do 180 miesięcy. Kredyt miał być spłacany w 180 ratach miesięcznych, które zawierają malejącą część odsetek oraz rosnącą część raty kapitałowej.

Aneks podpisany został w dniu 21 września 2007 roku.

W oświadczeniu o poddaniu się egzekucji wskazana była kwota w pln- 154708,76.

(wniosek k. 720-721, opinia kredytowa k. 722, aneks k. 92, oświadczenie o poddaniu się egzekucji k. 723, wstępna ocena zdolności kredytowej k. 728, zaświadczenie k. 731)

Do księgi wieczystej nieruchomości położonej w miejscowości S. ul.(...) stanowiącej własność kredytobiorców wpisana została hipoteka kaucyjna na rzecz Banku do kwoty 131502,24 PLN. Pierwszy wpis hipoteki uprawomocnił się w dniu 04 września 2007 roku, zaś drugi w dniu 4 października 2007 roku.

(dowód: odpis księgi wieczystej k.90-91)

Zgodnie z postanowieniami umowy K. K. (1) przystąpiła do ubezpieczenia grupowego życie w (...) S.A. w dniu 28 marca 2007 roku, jako uposażonego wskazując Bank.

Zgodnie z postanowieniami umowy także J. K. przystąpił do ubezpieczenia grupowego życie w (...) S.A. w dniu 28 marca 2007 roku, jako uposażonego wskazując Bank.

Po zawarciu aneksu nr (...) w dniu 22 sierpnia 2007 roku kwota ubezpieczenia została w przypadku każdego z ubezpieczonych zwiększona. W deklaracjach tych wartość udzielonego kredytu określono na kwotę 77355 zł.

Jako uposażony w tych deklaracjach został wskazany Bank.

Zgodnie z ogólnymi warunkami grupowego ubezpieczenia na życie kredytobiorców kredytu Hipotecznego/pożyczki hipotecznej w banku (...) S.A. ustalonymi przez (...) S.A. Ubezpieczonym zgodnie z tymi umowami ubezpieczenia na życie byli kredytobiorcy, którzy przystąpili do umowy ubezpieczenia w ramach umowy zawartej przez

ubezpieczającego, składka pochodzić miała ze środków finansowych ubezpieczonego, a jedynie przekazywana jest przez ubezpieczającego za dany miesiąc kalendarzowy. To ubezpieczony miał oznaczyć uposażonych w deklaracji przystąpienia. Suma ubezpieczenia miała być równa iloczynowi aktualnego udziału procentowego oraz aktualnego salda zadłużenia, przy czym w przypadku kredytów hipotecznych/pożyczek w walucie wysokość sumy ubezpieczenia ustalana jest w złotych zgodnie z ust. 2 i 3 – to jest ustalana jest w każdej rocznicy polisy, według kursu sprzedaży danej waluty na podstawie obowiązującej u ubezpieczającego tabeli kursów walut obcych w dniu w którym ustalana jest wysokość sumy ubezpieczenia oraz saldo kapitału. (...) miało prawo do ustalenia maksymalnej wysokości sumy ubezpieczenia. o saldzie zadłużenia miał informować (...) S.A. każdorazowo ubezpieczający.

(deklaracje przystąpienia k. 95, 96, 97 i 98, ogólne warunki grupowego ubezpieczenia na życie kredytobiorców k. 99-103)

Od dnia 1 lutego 2013 roku wysokość składki miesięcznej z tytułu (...) wynosiła 7,96 zł, a J. K. 8,28 zł

(pisma k. 104, 105)

W dniu 26 kwietnia 2013 roku powodowie złożyli wniosek o zmianę warunków kredytu poprzez zastąpienie rat równych malejącymi.

(wniosek k. 724-726, oświadczenie k. 727, zaświadczenia k. 751/753)

Kredytobiorcy raz złożyli wniosek o skorzystanie z wakacji kredytowych w jednym z miesięcy, który został uwzględniony przez Bank.

(wniosek k. 736)

Zdarzało się, że w umowach kredytu zawieranych między innymi kredytobiorcami a Bankiem w 2006 roku jako rachunek do spłaty kredytu wskazywany był od razu rachunek walutowy. Powodom oferta umowy takiego rachunku bankowego nie została przedstawiona

(umowa z dnia 16 listopada 2006 roku k. 921-923 i z dnia 10 sierpnia 2006 roku k. 917-921, zeznania powodów powyżej)

Bank (...) S.A. miał w latach od 2009 do 2017 roku status dealera rynku pieniężnego.

(pisma k. 924-940)

Zgodnie z Rekomendacją S dotyczącą dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie z 2006 roku bank powinien dążyć do wszelkich starań, aby przekazywane klientom informacje były zrozumiałe, jednoznaczne i czytelne (rekomendacja 19) W relacjach z klientami w obszarze działalności związanej z ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie bank powinien stosować zasady profesjonalizmu, rzetelności, staranności oraz najlepszej wiedzy. (rekomendacja 20) W punkcie 5/1/5 rekomendowano, aby banki w pierwszej kolejności oferowały klientom kredyt w złotych. Bank może złożyć klientowi ofertę kredytu, w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej dopiero po uzyskaniu od klienta banku pisemnego oświadczenia, potwierdzającego że dokonał on wyboru oferty w walucie obcej lub indeksowanej do waluty obcej, mając pełną świadomość ryzyka związanego z kredytami zaciąganyymi w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej.

5.1.6 bank powinien posiadać sporządzone w formie pisemnej procedury wewnętrzne określające sposób i zakres informowania każdego klienta zaciągającego kredyt oprocentowaną zmienną stopą procentową o związanym z tym ryzyku, jak i jego konsekwencjach. Wszystkie pytania i wątpliwości winny być wyjaśnione przez wyszkolonego pracownika. Zaleca się by klient podpisał oświadczenie że został poinformowany przez bank o ponoszeniu ryzyka stopy procentowej i jest świadomy ponoszenia tego ryzyka.

5/1/7 rekomenduje się aby bank przedstawiając klientowi ofertę kredytu w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej informował klienta o kosztach obsługi ekspozycji kredytowej w wypadku niekorzystnej dla klienta zmiany kursu walutowego. informacje takie mogą być przekazywane na przykład w postaci symulacji wysokości rat kredytu. Powinny one zawierać koszty obsługi kredytu przy aktualnym poziomie kursu złotego do waluty bez zmian stóp procentowych, koszty obsługi ekspozycji kredytowej przy założeniu że stopa procentowa równa się stopie dla kredytu złotowego a kapitał ekspozycji jest większy o 20 %, koszty obsługi w skali odpowiadającej różnicy między maksymalnym i minimalnym kursem złotego do waluty w ciągu ostatnich 12 miesięcy, bez zmian poziomu stóp procentowych.

W rekomendacji 19 i 20 wskazano, że w umowie kredytu należy podać informację o całkowitym koszcie kredytu oraz rzeczywistej stopie oprocentowania.

W punkcie 5.2.2 lit. c rekomendacji nr 20 zalecano podanie w umowie sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest wysokość rat kapitałowo-odsetkowych oraz warunków i konsekwencji zmiany waluty ekspozycji.

(Rekomendacja S k. 406-420)

W 2005 roku toczyły się w ramach (...) Banków (...) między poszczególnymi bankami rozmowy dotyczące udzielania kredytów w walutach obcych i zagrożeń z tym związanych. Bank (...) ustosunkowując się do propozycji ograniczania tych kredytów walutowych wynikających z notatki ze spotkania roboczego wskazał, że nie opowiada się za brakiem zakazania udzielania tych kredytów i za ich udzielaniem wyłącznie kredytobiorcom zarabiającym w walucie kredytu. Nie udało się wobec rozbieżnych stanowisk różnych banków wypracować jednego stanowiska.

(pisma banków w zakresie zakresu wdrożenia ograniczeń w zakresie kredytów walutowych k. 242-245, komunikat NBP z dnia 09 grudnia 2005 roku k. 233, oświadczenie z dnia 23 lutego 2006 roku k. 253, stanowisko banku (...) co do ograniczeń z 28 listopada 2005 roku k. 491, notatka ze spotkania zespołu roboczego k. 492-493, w części biała księga kredytów frankowych w Polsce z marca 2015 roku (...) Banków (...) k. 982-1000 Tom V)

Powodowie dokonali w okresie od 30 kwietnia 2007 roku do 28 lutego 2017 roku spłaty rat kapitałowo-odsetkowych w kwocie (...),80, w tym 19405,15 zł rat odsetkowych i 71390,65 kapitału. Nadto tytułem prowizji za zawarcie umowy zapłacili 500 zł, za zawarcie aneksu 300 zł, a nadto za zawarcie aneksu do umowy uiścili na rzecz banku kwotę 100 zł.

Uiścili nadto tytułem prowizji za podwyższone ryzyko ustalonej w aneksie (...) kwotę łączną 52,24 zł.

Tytułem ubezpieczenia pomostowego pozwany pobrał z ich rachunku na swoją rzecz kwoty w łącznej wysokości 72 zł- 2x po 36 zł.

W wyciągu łączonym przesyłanym powodom wskazane było saldo zadłużenia kredytu w CHF.

(dowód: zestawienie transakcji k. 106-116, potwierdzenie wykonania transakcji k. 118-121, 122-123, 125-126, wyciąg łączony z rachunku bankowego prowadzonego w PLN o numerze wskazanym w umowie k. 778)

Z tytułu zawartych umów ubezpieczenia na życie powodowie uiścili na rzecz (...) S.A. za pośrednictwem pozwanego Banku składki ubezpieczeniowe w łącznej wysokości 1962,97 zł.

(potwierdzenia przelewów składek na ubezpieczenie na życie k. 130-195)

Bank wpływy środków z tytułu rat kapitałowo-odsetkowych księgował na prowadzonym przez siebie rachunku walutowym w (...), który nie był wskazany w umowie kredytu.

(wyciąg z rachunku bankowego prowadzonego przez bank w (...) k. 773-777)

Kursy waluty CHF stosowane przez bank i kantory były odmienne od kursu średniego ustalanego przez NBP.

(tabela k. 829)

W 2007 roku i później kurs waluty CHF był ustalany przez Bank w codziennie między 8.30 a 9.00 na bazie kursów walut obcych na rynku międzybankowym – krzyżowo jeżeli chodzi o kurs franka. Najpierw pracownik ręcznie wybierał- ustala kurs USD/PLN i ten kurs przeliczał przez kurs USD/CHF i kurs USD/PLN dzielił przez USD/CHF. Kursy pobierane były z platformy R. –kursy średnie z kursów sprzedaży a kupna. W drugim kroku aplikacja, która posługiwał się Bank uwzględniała marże kursowe doliczając jej do kursu średniego przy kursie sprzedaży i odliczając przy kursie kupna. Marże ustalał komitet bankowy. Dla franka powstawały dwie pary kursów kupna i sprzedaży – dla transakcji gotówkowych, bezgotówkowych i dodatkowo od stycznia 2015 roku trzecia para dla rozliczeń kredytów indeksowanych we franku z niższym spreadem. Jeżeli w ciągu dnia zaistniały istotne zmiany kursów na rynku międzybankowym bank sporządzał drugą tabelę. Tabele były publikowane w oddziałach banku i w internecie. Kurs banku nie był powiązany z kursem NBP. Spread w zakresie transakcji międzybankowych był niższy niż w obrocie detalicznym i bank na tym zarabiał.

Zakup franka na rynku między bankowym przez bank nie był przyporządkowany do konkretnej umowy kredytu, ma zaspokoić ogólne potrzeby płynnościowe banku. Bank ma przychód przy wymianie walutowej. Dla wypłaty kredytu nie były potrzebne franki – były one potrzebne celem zabezpieczenia się banku przed ryzykami.

(zeznania świadka K. M. od 00:21:18 do 01:25:16 protokół rozprawy z dnia 15 maja 2019 roku płyta k. 1585)

Bank księgował ten kredyt jako walutowy w swoich księgach rachunkowych. W konsekwencji powstania tego rodzaju aktywów w CHF bank zabezpieczał się – swoją otwartą pozycję walutową spowodowaną udzielaniem kredytów indeksowanych do franka szwajcarskiego częściowo przez pożyczki, lecz przede wszystkim przez zakup franka na rynku międzybankowym poprzez transakcje CIRS- kilkuletnie (około pięcioletnie) polegające na tym, że bank pożyczał CHF a kontrahent od banku PLN, po ustalonym okresie następował zwrot kapitałów, a w międzyczasie następowała wymiana strumieniami odsetkowymi gdzie dla pozwanego odsetki ustalane były według stawki referencyjnej LIBOR, a dla jego kontrahenta według stawki WIBOR. Depozytów bowiem w tej walucie bank miał niewiele. Transakcje te nie były przyporządkowane do danej umowy kredytu. W ofercie Banku (...) nie było nigdy kredytu, którego wypłata mogła nastąpić w CHF. Bank nie oferował instrumentów zabezpieczających kredytobiorcę przed ryzykiem walutowym.

Bank (...) S.A. w swoich sprawozdaniach i księgach rachunkowych wskazany kredyt ujmował jako kredyt walutowy, co do takiego ujęcia kredytu nie było zastrzeżeń biegłych rewidentów i nadzoru finansowego.

(zeznania świadka J. C. (1) protokół rozprawy z dnia 15 maja 2019 roku od 01:26:27 do 02:27:31 płyta k. 1585, Raport roczny 2005 list prezesa (...) k. 473-474, sprawozdanie zarządu Banku (...) za 2005 rok k. 475-487, wyciąg z rachunku bankowego prowadzonego przez bank w (...) k. 773-777)

Po 15 września 2008 roku wskutek kryzysu na rynkach finansowych kurs CHF w stosunku do złotego zaczął znacznie drożeć. W dniu 15 stycznia 2015 roku Bank (...) Szwajcarii zniósł minimalny kurs wymiany franka w stosunku do euro, w efekcie czego kurs tej waluty podniósł się do kwoty powyżej 4 PLN za 1 CHF.

(publikacje prasowe k. 787-800 tom IV do k. 801- tom V)

W dniu 23 marca 2017 roku Kredytobiorcy złożyli w banku oświadczenie o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego wzywając bank do zapłaty kwoty 13282,01 zł.

(pismo z dnia 23 kwietnia 2017 roku k. 94)

W dniu 24 marca 2017 roku K. i J. K. złożyli w Banku pismo datowane na 23 marca 2017 roku zawierające oświadczenie o uchynieniu się przez nich od skutków oświadczenia woli w postaci zawarcia umowy o kredyt hipoteczny z dnia 28 marca 2017 roku. Oświadczyli, że w chwili podpisywania umowy kredytu pozostawali w mylnym przekonaniu

co do kluczowych parametrów umowy: CKK i RRSO oraz składników wynagrodzenia banku. Zostali wprowadzeni w błąd przez bank bowiem w umowie oświadczono, że CKK wyniosą 12239,08 PLN, a RRSO 5,43%. Wartości te są nieprawdziwe, gdyż faktycznie są wyższe. Gdyby znali rzeczywiste koszty kredytu, w szczególności spread na dzień podpisania umowy nigdy by umowy nie zawarli, bo jest to rodzaj dodatkowej prowizji pobieranej przez bank bez poinformowania o tym konsumenta. Wskazali, że błąd został wywołany przez bank, a termin zachowali, bowiem o błędzie dowiedzieli się w marcu 2017 roku w toku konsultacji z prawnikiem oraz przygotowując się do złożenia pozwu przeciwko bankowi.

(pismo z 23 kwietnia 2017 roku k. 93)

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o dowody wyszczególnione powyżej. W zakresie dowodów z dokumentów ich autentyczność i prawdziwość nie była podważana przez strony procesu, Sąd również nie widział podstaw do ich kwestionowania.

Wskazania przy tym wymaga, iż do pism procesowych zwłaszcza strony powodowej załączone zostały liczne orzeczenia tak sądów powszechnych, Sądu Najwyższego jak i TSUE, które nie stanowiły jednak materiału dowodowego (k. 199-209, 225-231, 327-331, 333-348, 422-430, 440-455, 457-460, 528-536, 538-560, 961-978, 1569v.1576,)

Jako dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, a którego nie dotyczyły tak roszczenia jak i zobowiązania strony powodowej zgodnie z łączącą strony umową pozostawały : wyrok k. 508- 517, informacja k. 517.

Podobnie dla ustalenia stanu faktycznego bez znaczenia pozostawały następujące dokumenty, które stanowiły de facto poparcie argumentacji prawnej strony powodowej w niniejszej sprawie:

- 1) artykuły k. 210-211, 255, 257-259, 462-466, 489, 958-961, 12006-1209
- 2) pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 10 czerwca 2015 roku k. 213-214
- 3) publikacji Komisji Nadzoru Bankowego z czerwca 2006 roku Finansowanie nieruchomości przez banki w Polsce k. 247-251;
- 4) pismo z września 2002 roku NBP k. 260-261 i pismo k. 262-263
- 5) raport z 2007 roku k. 264-266
- 6) rekomendacja Komisji z dnia 1 marca 2001 roku k. 395-397

Uwzględniając datę zawarcia spornej umowy bez znaczenia pozostawał także dla jej rozstrzygnięcia :

- 1) kodeks etyki bankowej z 2013 roku k. 216-223;
- 2) uzasadnienie do projektu uchwały z 10 kwietnia 2015 roku k. 235-241
- 3) raport rzecznika finansowego z 2016 roku k. 268-286
- 4) pismo NBP z 6 lipca 2011 roku k. 288-289
- 5) uchwała (...) z rekomendacją z 2011 roku k. 291-295
- 6) publikacja NBP z 2014 roku rozwój systemu finansowego w Polsce w 2014 roku k. 297-303
- 7) zalecenia Europejskiej Rady do Spraw Ryzyka Systemowego z 21 września 2011 roku k. 350-373
- 8) zalecenie Komisji z dnia 30 kwietnia 2009 roku k. 375-377

- 9) fragmenty raportu Narodowego Banku S. k. 379-386
- 10) raport z 2009 roku instrumenty polityki pieniężnej NBP w 2008 roku płynność sektora bankowego k. 388-393
- 11) pismo przewodnie do projektu ustawy z 2016 roku z uzasadnieniem k. 399-404
- 12) pisma parlamentu Europejskiego „Prawo hipoteczne i ryzykowne instrumenty finansowe w UE na przykładzie H.” k. 432-434
- 13) pismo UOKiK z listopada 2016 roku k. 438
- 14) pismo z 19 lutego 2015 roku k. 468-471;
- 15) **informacja w zakresie skutków projektu ustawy o sposobach przywrócenia równości stron niektórych umów kredytu i umów pożyczki wpływ na instytucje kredytowe z 2016 roku Urząd Komisji Nadzoru Finansowego k. 802-817**
- 16) raport dotyczący spreadów z 2009 roku UOKiK k.818 – 824;
- 17) Opinia Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego z 2013 roku ocena wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w CHF na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu 825-828, 940-943;
- 18) raport Banku (...) za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013 roku k. 830- 861 z opinią i raportem niezależnego biegłego rewidenta k. 862-868,
- 19) raport Banku (...) za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2014 roku k. 869-901 z opinią i raportem niezależnego biegłego rewidenta k. 902-911,
- 20) pismo (...) Banków (...) do Rzecznika Finansowego z 16 czerwca 2016 roku k. 949 -957
- 21) opinia M. K. (2) k. 979-981
- 22) ekspertyza na zlecenie Banku (...) S.A. z maja 2015 roku k. 1052-1075
- 23) opinia prawna K. J. na zlecenie pozwanego z 09 marca 2016 roku k. 1075-1082;
- 24) uwagi NBP co do projektu ustawy z 2016 roku k. 1188
- 25) rekomendacja (...) z 2012 roku k. 1193-1203
- 26) pismo KNF z 2017 roku
- 27) analiza dotycząca społecznych skutków kryzysu kredytów hipotecznych A. B. k. 1217-1242
- 28) pismo procesowe Rzecznika Praw Obywatelskich k. 1243-1248
- 29) stanowisko KNF co do stosowania spreadu walutowego k. 1292- 1293
- 30) odpowiedzi k. 1288-1291
- 31) decyzje z dnia 29 grudnia 2012 roku k. 1305-1307
- 32) prospekt emisyjny z 2010 pozwanego banku k. 1308-1314
- 33) analizy z 17 marca 2016 roku i informacji k. 1533-1538

Dla ustalenia stanu faktycznego – w kontekście żądań strony powodowej znaczenia nie miał także regulamin nr R 31.8, jako że nie obowiązywał on w dacie zawarcia spornej umowy, więc nie mógł mieć wpływu na ocenę abuzywności postanowień umowy łączącej stron (k. 690-698)

Podobnie istotny podgląd w sprawie Prezesa UOKiK wydany w innych sprawach pozostawał bez wpływu na ustalenia faktyczne w sprawie, jako że nie był on wydany w związku ze sprawą niniejszą. (k. 495-506), jak i opinie wydane w innych sprawach sądowych bez udziału obu stron (k. 519-524, postanowienie k. 526, opinie 944, 1249-1277, 1278-1285, 1294-1298, 1315-1387, 1469-1479, 15561-1569)

Oceniając zeznania przesłuchanych w sprawie świadków Sąd uznał że wiarygodne w zdecydowanym zakresie są zeznania świadka J. C. (1)- protokół rozprawy z dnia 15 maja 2019 roku od 01:26:27 do 02:27:31 płyta k. 1585. Sąd dał jego zeznaniom jako konsekwentnym i logicznym wiarę w całości. Świadek ten jako zatrudniony w dziale banku odpowiedzialnym za transakcje międzybankowe niewątpliwie posiadał wiedzę w zakresie faktów co do których zeznawał. Sąd miał co prawda na uwadze, na wskazania świadka z jakich przyczyn analizowany kredyt był ujmowany przez bank jako walutowy, jednak mieć należało na uwadze, że argumentacja świadka odnosiła się do aspektu ekonomicznego a nie prawnego tego kredytu i nie zwalniając Sądu od oceny prawnej analizowanej umowy kredytu przez pryzmat obowiązujących przepisów prawa.

Sąd dał również wiarę zeznaniom świadka K. M. od 00:21:18 do 01:25:16 protokół rozprawy z dnia 15 maja 2019 roku płyta k. 1585- pracownika pozwanego pracującego w departamencie odpowiedzialnym za ustalanie kursu waluty do tabel kursowych. Świadek ten w jasny i spójny sposób opisał zasady tworzenia przez bank tabeli kursowych.

W ocenie Sądu w zasadzie bez większego znaczenia dla rozpoznania sprawy pozostawały zeznania świadka K. G.- protokół rozprawy z dnia 15 maja 2019 od 02:38:44 do 03:11:10- która choć była pracownikiem pozwanego banku to zatrudniona była w innym oddziale niż ten, w którym powodowie podpisali swoją umowę, nigdy nie obsługiwała ona powodów, a w efekcie nie mogła mieć wiedzy co do tego jak wyglądały czynności podejmowane przez pracownika pozwanego Banku w stosunku do nich, w tym jaki był zakres informacji przekazanych powodom. Świadek nie była w stanie podać przy tym czy od samego początku istnienia tego produktu była możliwość spłaty kredytu w CHF, a jeśli nie to od kiedy taka możliwość się pojawiła, jak i czy oraz od kiedy rachunek taki był bezpłatny. Co prawda podawała, że nie było wytycznych co do negocjacji czy zakazu negocjacji, ale jednocześnie wskazała, że spotkała się wyłącznie z negocjacją cenową. Świadek nie był w stanie wskazać, czy szkolenia dla wszystkich pracowników banku są ujednolicone. Zeznawała jakie były zasady jej postępowania w zakresie obsługi klientów, jednak nie była w stanie wskazać, czy wynikało to z jej praktyki czy choćby z zaleceń przekazywanych na szkoleniach. W efekcie w oparciu o zeznania tego świadka nie sposób było ocenić czy a jeśli tak to w jakim zakresie postępowanie świadka w stosunku do klientów banku chcących zawrzeć umowę kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF wynikało ze stosowania jednolitych zasad postępowania, a na ile stanowiło jej własną praktykę. Podobnie zeznania tego świadka z uwagi na ich lakoniczność nie mogły służyć odtworzeniu przedmiotu szkoleń, jakim podlegali pracownicy banku. Zasady obsługi klientów banku stosowane przez tego świadka nie stanowiły zatem podstawy do ustalenia, jak faktycznie byli obsługiwani powodowie przez pracownika zupełnie innego oddziału pozwanego Banku, dowodu z zeznań którego strona pozwana nie złożyła.

Sąd uznał w zdecydowanym zakresie za wiarygodne zeznania powodów uznając je za logiczne i konsekwentne. Sąd miał co prawda na uwadze, że byli oni żywotnie zainteresowani w korzystnym dla siebie rozstrzygnięciu, jednak ich zeznania były nie tylko wewnętrznie spójne, ale i nie pozostawały w sprzeczności z dokumentami zgromadzonymi w aktach sprawy. Sąd nie dał jedynie wiary zeznaniom K. K. (1), co do tego, że pracownik banku informował ją o braku zdolności dla kredytu w PLN- tak z wstępnej oceny zdolności, jak i dokumentów pochodzących od analityków powstałych na etapie badania przez nich zdolności kredytowej powodów wynika, że powodowie posiadali zdolność kredytową tak dla PLN jak i kredytu indeksowanego. Podobnie Sąd nie dał wiary ich zeznaniom, iż dopiero w rozmowy z pełnomocnikiem w 2017 roku dowiedzieli się o wadliwym wyliczeniu CKK i RRSO. Wskazać należy, iż powodka

przyznała, że słowo spread poznała po zawarciu umowy z przekazów w mediach, a jednocześnie nie była w stanie wskazać, kiedy dowiedziała się że CKK nie obejmuje spreadu.

Na rozprawie w dniu 19 września 2018 roku strona pozwana cofnęła wniosek o przesłuchanie świadków A. S. i M. K. (1) (k. 1539), a na rozprawie w dniu 15 maja 2019 roku strona powodowa cofnęła wniosek o przesłuchanie świadka A. L. (1).

Sąd na rozprawie w dniu 15 maja 2019 roku oddalił wniosek o przesłuchanie świadka M. S., który miałby zeznawać na okoliczność wprowadzenia zmian w regulaminie w zakresie wprowadzenia postanowień dotyczących ustalania kursów walut. Jak wynika z twierdzeń strony pozwanej nastąpiło to po wejściu w życie ustawy antyspreadowej, regulaminu o nr 31 został załączony do odpowiedzi na pozew, w efekcie okoliczności na które miałby zeznawać świadek były wykazane zgodnie z twierdzeniem strony pozwanej, co więcej powodowie kwestionowali, by regulamin w nowym brzmieniu został im doręczony przez pozwanego, a pozwany jakiegokolwiek dowodu w tym zakresie nie złożył.

Sąd pominął również wniosek powodów o zobowiązanie pozwanego do przedstawienia zezwolenia KNF uznając, że okolicznością niekwestionowaną było, że pozwany bank miał prawo, na co wskazywała strona powodowa do dokonywania czynności bankowych w rozumieniu art. 69 ustawy prawo bankowe, wobec przesądzenia zaś że umowa kredytu zawarta przez strony była zgodna ze wskazanym przepisem brak, nie stanowiąc umowy pozostającej poza dyspozycją wskazanego przepisu, o czym w części zważeniowej, brak było podstaw do uwzględnienia wniosku powodów. Podobnie Sąd pominął jako pozostające bez znaczenia dla rozpoznania sprawy wnioski o zobowiązanie banku do przedstawienia dokumentów w postaci zarządzeń wewnętrznych w sprawie organizacji zarządzania ryzykiem walutowym wynikającym z utrzymywania pozycji walutowej w banku, dokumentów transakcji SWAP I CIRS. Okolicznością niespornie wynikającą z zeznań świadka C. i przyznaną przez stronę pozwaną było to że brak był neutralny na ryzyko walutowe i że dokonywał zamknięcia swojej pozycji walutowej- w efekcie wniosek powodów o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności wskazane przez powodów jako bezprzedmiotowy Sąd oddalił. Podobnie Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do spraw bankowości celem oceny konstrukcji kredytu indeksowanego. W ocenie Sądu nie wymagała posiadania wiadomości specjalnych ocena prawna umowy kredytu łączącej strony.

Sąd oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego zgłoszony przez pozwanego w odpowiedzi na pozew, uznając, że pozostawał on bez znaczenia dla rozpoznania przedmiotowej sprawy. Sprawa niniejsza nie wymagała zasięgnięcia wiadomości specjalnych dla jej rozstrzygnięcia, w kontekście zwłaszcza oceny przez pryzmat przepisów prawa postanowień wprowadzających do umowy mechanizm indeksacji oraz odnoszących się do kursu waluty do przeliczeń związanych z umową. Fakty natomiast o charakterze ogólnym związane z oprocentowaniem kredytów indeksowanych do CHF na rynku polskim, ryzykiem związanym z wahaniami kursów walut, sposobami zabezpieczenia przez bank przed ryzykiem walutowym - w związku z koniecznością domknięcia pozycji walutowej, ustalenia rynkowego charakteru kursów stosowanych przez pozwanego, brakiem korzyści po stronie banku w efekcie zmiany kursu waluty i metod ewidencjonowania także nie miały dla dokonania tej oceny znaczenia.

Co do zaś faktu obejmującego metodę ustalania kursu waluty CHF stosowaną przez pozwanego Bank wskazać należy, że dowód ten był zbędny także z tej przyczyny, iż zeznania świadka M. dostarczyły w tym zakresie pełnej wiedzy co do stosowanej przez bank praktyki. Odnośnie zaś do transakcji CIRS i SWAP i metod ewidencjonowania tego kredytu w księgach i sprawozdaniach – fakty te po pierwsze nie tylko nie miały finalnie znaczenia dla rozpoznania sprawy, ale co więcej wynikały tak z dokumentów w postaci sprawozdań przedłożonych przez pozwaną jak i zeznań zawnioskowanego przez nią świadka C.. To zatem czy bank i o ile się wzbogacił kosztem kredytobiorców na wroście CHF nie miało znaczenia dla rozpoznania sprawy- umowę Sąd analizował przez inny pryzmat.

Sąd oddalił wniosek powodów zawarty w pozwie o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu instrumentów finansowych na okoliczność tego że umowa kredytu indeksowanego zawiera w sobie instrument pochodny do w formie swapa walutowo-procentowego, uznając, że dowód ten pozostawał bez znaczenia dla rozpoznania sprawy, podobnie jak dowód z opinii biegłego do spraw bankowości na okoliczności wskazane w piśmie z dnia 2 sierpnia 2018 roku.

Sąd oddalił wreszcie jako bezprzedmiotowy dla rozpoznania sprawy wniosek strony powodowej z punktu V pozwu bowiem wobec stwierdzenia, że umowa jest nieważna i istniała podstawa do zwrotu tego świadczenia przez pozwanego czynienie dalszych ustaleń w zakresie objętym tezą dowodową z opinii było bezcelowe.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo o zapłatę zawarte w punkcie pierwszym pozwu jako zasadne podlegało uwzględnieniu w zdecydowanej części.

Podstawę prawną roszczenia stanowił art. 410 k.p.c. Strona powodowa twierdziła, że umowa zawarta między stronami była nieważna, a w efekcie świadczenie spełnione na rzecz pozwanego było nienależnym na poparcie czego powołała szereg argumentów natury prawnej. Odnosząc się w kolejności do każdego z nich wskazać należy, co następuje.

W pierwszej kolejności zaznaczenia wymaga, iż strona pozwana niewątpliwie miała status przedsiębiorcy w rozumieniu tak przepisów kodeksu cywilnego jak i ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, zaś powodowie byli konsumentami w rozumieniu przepisów wskazanych ustaw. Umowa kredytu nie została bowiem małżonków K. zawarta w związku z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą lub zawodową, środki z umowy kredytu posłużyć miały i faktycznie wykorzystane zostały na remont domu mieszkalnego na stanowiącej ich własność nieruchomości gruntowej a częściowo na zakup samochodu służącego im jako rodzinie.

Sprzeczność umowy z art. 69, 111 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo bankowe i art. 353¹ k.c. oraz art. 358¹ k.c.

W ocenie Sądu nie sposób było podzielić argumentacji strony powodowej, by postanowienia umowy kredytu były sprzeczne z treścią art. 69 ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz. U. 2002, Nr 72, poz. 665 t.j.) w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia spornej umowy, art. 353¹k.c. oraz 358¹ k.c.

Sąd uwzględnił przy tym także brzmienie ówczesnie obowiązującego art. 5 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 7 ustawy Prawo bankowe stanowiącego, iż do czynności bankowych należy między innymi udzielanie kredytów, oraz że czynnościami tymi są także prowadzenie przez banki skupu i sprzedaży wartości dewizowych.

W ocenie Sądu umowa o kredyt zawarta między stronami wypełniała dyspozycję art. 69 ust. 1 i 2 cytowanej ustawy. A mianowicie z jej treści wynikało jednoznacznie, że pozwany zobowiązuje się oddać powodom jako kredytobiorcom na czas oznaczony kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel. Umowa ta określała kwotę i walutę kredytu- literalna treść umowy wskazywała, że jest to kwota w złotych polskich - w § 2 ust. 1 umowy kwota kredytu określono na 50500 PLN, która aneksem nr (...) została podwyższona do kwoty 80.500 zł.

Zaznaczenia wymaga, że o tym, iż walutą kredytu było PLN świadczy nie tylko kwota kredytu wskazana jednoznacznie w umowie w PLN, ale także z formułowanie zawarte w 2 ust. 2 in fine o treści : „zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowe”. Zmiany kursów walut mogły mieć wpływ jedynie na wysokość kredytu zaciągniętego w PLN, bowiem na wysokość zobowiązania kredytobiorcy wyrażonego po indeksacji w CHF zmiana kursu waluty franka szwajcarskiego wpływu mieć nie mogła.

Zauważenia wymaga, iż na PLN jako na walutę kredytu wskazuje także waluta zabezpieczeń- nie tylko sum gwarancyjnych jakie miały wynikać z umów ubezpieczenia nieruchomości czy umowy ubezpieczenia na życie, ale przede wszystkim z zabezpieczenia hipotecznego, w którym wartość hipoteki kaucyjnej wyrażona była w PLN (§ 8 ust. 1 pkt 1 umowy). Jak wynikało z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece według stanu na chwilę zawarcia umowy hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. (v. również Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 25 marca 2011 r. IV CSK 377/10, Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14).

Co więcej również treść Regulaminu obowiązującego w dacie zawarcia spornej umowy przemawiała za przyjęciem, że kredyt udzielony powodom był kredytem złotowym, a mianowicie w § 2 zawierającym definicję pojęć w punkcie 19 wskazane było, że przez kredyt w walucie obcej na potrzeby rzeczowego regulaminu rozumie się kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej wg tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku, w § 3 ust. 1 stanowiąc zaś, że kredyt udzielony jest w PLN, a jedynie może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych. (ust. 2). Również kwoty wnioskowanego kredytu miały być wyrażone w PLN (§ 3 ust. 9) treść regulaminu potwierdza, że bank jedynie przyjął na potrzeby regulaminu taką a nie inną definicję kredytu indeksowanego do CHF (czy innej waluty), co samo przez się nie czyniło z niego kredytu walutowego.

Wreszcie zwrócić uwagę należało na brzmienie § 9 regulaminu, w którym wskazano, że w przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej, bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut obcych. Od wymagalnego kapitału wyrażonego w PLN Bank nalicza dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych. W ocenie Sądu również cytowane postanowienie potwierdza konstatację, że indeksacja była jedynie mechanizmem przeliczeniowym nie czyniąc z ocenianego kredytu strictly kredytu udzielonego w walucie obcej- nadal był to kredyt złotowy, zadłużenie przeterminowane miało być wyrażone finalnie nie w CHF, lecz w PLN.

Co prawda w ust. 2§ 2 postanowiono, że kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według tabeli kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy.

W ocenie Sądu jednak zastosowany w umowie mechanizm indeksacji nie zmieniał kwoty i waluty kredytu wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania banku do wypłaty kredytu, co nastąpi w złotych polskich, zostanie przeliczone na walutę obcą- na CHF i kredytobiorca będzie zobowiązany do dokonania spłaty kredytu w wysokości wynikającej z tak dokonanego przeliczenia i w ratach ustalonych w CHF.

Wyraźnie na taki cel zastosowania mechanizmu indeksacji wskazywały wyżej przytoczone postanowienia regulaminu kredującego stosunek prawny między stronami jak i § 7 ust. 1 umowy dotyczący spłaty kredytu, który stanowił, że kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 -w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku(...)S.A.

W ocenie Sądu wprowadzenie zaś do umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji nie było sprzeczne z treścią art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo Bankowe pozostając w zgodzie z art. 353¹k.c. jak i z art. 358¹ k.c.

Podzielić należało w tym względzie stanowisko wyrażane w orzecznictwie, że jeżeli kwota kredytu jest powiązana z kursem waluty obcej, to jest dopuszczalne, zgodnie z art. 358 k.c. aby wypłata i spłata kredytu następowała w walucie polskiej albo w tej walucie, przy czym jeśli to dotyczy wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania pieniężnego, nie powoduje zmiany waluty wierzytelności. Wniosek taki ma zastosowanie do umów z właściwie sporządzoną klauzulą waloryzacyjną (indeksacyjną, denominacyjną, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 r.,IV CSK 377/10, oraz z dnia 29 kwietnia 2015 r.,V CSK 445/14, Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 29 października 2019 r. IV CSK 309/18)

Zdaniem Sądu strony umowy kredytu korzystając z zasady swobody umów wyrażonej art. 353¹ k.c. mogły zatem w umowie zawrzeć postanowienia różnicujące walutę kredytu w zakresie zobowiązania banku wypłacającego kredyt i walutę zobowiązania kredytobiorcy – walutę kredytu do spłaty. Podkreślenia wymaga, że treść art. 69 ustawy Prawo bankowe w dacie zawarcia spornej umowy nie kreowała bezwzględnie obowiązującej normy prawnej, z której wynikałoby, że waluta kredytu winna być tożsama w zakresie waluty wypłaty i spłaty kredytu.

Podkreślenia wymaga, że charakter umowy, która wiązała strony wskazywał, że świadczenie kredytobiorcy obejmowało spłatę kredytu, której wysokość w porównaniu z oddaną mu przez pozwanego kwotą była wyższa, z uwagi na zastosowanie miernika indeksacyjnego oraz odsetek kapitałowych. (v. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 1 marca 2017 r. IV CSK 285/16)

Stwierdzić trzeba, że zgodnie z art. 358¹ § 2 k.c. strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Takim miernikiem wartości może być również waluta obca, w oparciu o którą nastąpi przeliczenie zobowiązania jednej ze stron umowy. (v. choćby wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 października 2014 roku VI ACa 1721/13, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2005 r., I CSK 690/04; z dnia 2 lutego 2015 r., I CSK 257/14, niepublikowane z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2013 r., I CSK 313/12)

W kontekście powyższych ustaleń i rozważań Sąd za całkowicie niezasadną uznał argumentację pozwanego zmierzającą do wykazania, że walutą kredytu był frank szwajcarski. To że kredyt tego rodzaju był jako walutowy prezentowany w księgach rachunkowych i sprawozdaniach pozwanego banku, nie mogło mieć znaczenia dla oceny prawnej tego kredytu. Podobnie bez wpływu dla ustalenia waluty kredytu pozostawało to, że celem usunięcia ryzyka walutowego – tak zwanej otwartej pozycji walutowej – bank zawierał krótkoterminowe (do 5 lat) transakcje na rynku międzybankowym, w oparciu o które nabywał walutę CHF. Co istotne transakcje te nie były przyporządkowane do danej umowy kredytu, nie były one konieczne dla wykonania zobowiązania pozwanego polegającego na wypłacie środków z umowy kredytu w PLN, nie z nich pochodziły środki na wypłatę kredytu. Umowy te stanowiły bowiem skutek zawarcia takiego rodzaju umowy kredytu a dokładnie dokonanej wypłaty kredytu, których celem nie było wykonanie umowy kredytowej, ale zabezpieczenie się przez bank przed ryzykiem wahań kursowych. Co więcej gdyby podzielić stanowisko pozwanego banku, iż walutą kredytu od samego początku był frank szwajcarski uznać należałoby, że umowa ta jest w oczywisty sposób sprzeczna z art. 69 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy prawo bankowe, bowiem w umowie tej nie była wskazana kwota kredytu w walucie CHF. Jeżeli zatem zobowiązanie banku miało być wyrażone, jak w ocenie Sądu niezasadnie twierdził pozwany, w tej walucie, wobec nieokreślonej na chwilę zawarcia umowy kwoty kredytu w CHF umowę uznać należałoby za nieważną, umowa taka nie zawierałaby bowiem jednego z essentialia negotii umowy kredytu. Przy tym określenie kwoty kredytu – zobowiązania banku - w CHF w momencie dokonywania jego wypłaty nie sanowałoby tego braku, niezależnie od tego, że wobec abuzywności postanowienia umownego dotyczącego kursu waluty do dokonania tego przeliczenia, o czym szczegółowo niżej, dokonanie takiej operacji rachunkowej byłoby niemożliwe do wykonania.

W ocenie Sądu stanowisko strony pozwanej w tym zakresie stanowiło jedynie przejaw przyjętej strategii procesowej, nieznajdującej potwierdzenia w treści umowy zawartej między stronami, według co istotne wzorca umowy skonstruowanego przez sam bank.

W świetle powyższych rozważań brak było jednocześnie podstaw do uznania, by kredyt indeksowany do CHF jest nie tyle kredytem ile produktem finansowym zawierającym w sobie pewne cechy kredytu, ramowej umowy o wymianę walut a po części inwestycyjną umowę finansową.

Zdaniem Sądu Kredyt indeksowany do CHF nie może być traktowany jako instrument finansowy, dlatego też nie podlegał on nigdy restrykcyjnym regulacjom dyrektywy MIFID. Jak wskazał bowiem w wyroku z dnia 3 grudnia 2015 r. w sprawie C -312/14 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (R. J. – W.) – (...) Bank (...)/M. L., M. L.) artykuł 4 ust. 1 pkt 2 dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych, zmieniającej dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 93/22/EWG (MIFID) nie stanowią usługi lub działalności inwestycyjnej w rozumieniu tego przepisu niektóre transakcje wymiany, dokonywane przez instytucję kredytową na podstawie postanowień umowy kredytu denominowanego w walucie obcej, takiej jak umowa w postępowaniu głównym, polegające na określeniu kwoty kredytu na podstawie kursu kupna waluty mającego

zastosowanie przy uruchomieniu środków oraz ustaleniu wysokości rat na podstawie kursu sprzedaży wspomnianej waluty mającego zastosowanie przy obliczaniu każdej raty.

W ocenie Sądu teza ta ma zastosowanie także do umowy kredytu indeksowanego do CHF.

Zaznaczenia także wymaga, że stroną transakcji CIRS i SWAP, którymi bank zabezpieczał swoją otwartą pozycję walutową, nie był kredytobiorca, stanowiły one zatem sposób dodatkowego finansowania działalności banku nie zaś element umowy kredytowej.

Również uwzględniając treść art. 92d ustawy prawo bankowe, stanowiącego, że Bank może zawrzeć umowę o kredytowy instrument pochodny lub inną umowę niż wymieniona w art. 92a ust. 1 i 3, na podstawie których następuje przeniesienie całości lub części ryzyka związanego z wierzytelnościami tego banku, jak i usytuowanie tego przepisu w rozdziale 8 dotyczącym szczególnych uprawnień i obowiązków banku, stwierdzić należało, że przepis ten nie odnosił się do czynności bankowych z konsumentami, a jedynie ustanawiał kolejny sposób zabezpieczenia banku w celu zminimalizowania ryzyka związanego z dokonanymi czynnościami bankowymi.

W ocenie Sądu przepis ten nie mógł mieć zastosowania do postanowienia w postaci klauzuli indeksacyjnej zawartego w analizowanej umowie, postanowienie to nie służyło bowiem przeniesieniu ryzyka związanego z tą czynnością bankową na kredytobiorcę, a wynikało z konieczności dostosowania waluty zobowiązania kredytobiorcy do przyjętego przez strony oprocentowania ustalanego według wskaźnika – stawki referencyjnej właściwej dla kredytów w CHF to jest LIBOR 3 M CHF.

Bank bowiem natomiast następczo – wskutek zawarcia umowy kredytowej, zawierał transakcje typu CIRS czy SWAP, które miały na celu zabezpieczenie go przed ryzykiem walutowym, których stroną nie był jednak kredytobiorca.

Sąd oddalił zatem wniosek powodów zawarty w pozwie o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu instrumentów finansowych na okoliczność tego że umowa kredytu indeksowanego zawiera w sobie instrument pochodny do w formie swapa walutowo-procentowego, uznając, że dowód ten pozostawał bez znaczenia dla rozpoznania sprawy. (k. 3v.)

Sąd nie podzielił także argumentacji strony powodowej by analizowana umowa była nieważna jako sprzeczna umowy z zasadami współżycia społecznego z uwagi na naruszenie zasady ekwiwalentności i naruszenie dobrych obyczajów poprzez wykorzystanie uprzywilejowanej pozycji oraz brak rzetelnej informacji o granicach ryzyka walutowego.

W ocenie Sądu z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że powodom przedstawiona została informacja o ryzyku, nie sposób było uznać także w kontekście tego dokumentu i brzmienia umowy kredytu, by przez pracowników pozwanego byli zapewniani o niezmienności kursu waluty CHF. To zaś, że powodowie nie zostali poinformowani przez bank, że ich ryzyko związane ze zmiennością kursów walut jest w zasadzie nieograniczone, nie mogło być uznane za działanie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Fakt zabezpieczenia się przez bank przed ryzykiem walutowym, nie miało znaczenia dla istnienia i zakresu ryzyka kredytobiorców, w efekcie brak poinformowania o tym powodów nie miał znaczenia dla oceny ważności umowy kredytu przez pryzmat art. 58 § 2 k.c. Zauważenia w tym względzie wymaga, że umowa kredytu indeksowanego do CHF tego wiąże się ze znacznym ryzykiem dla kredytobiorców, ale nie odbiegającym od poziomu ryzyka jakie generują niewątpliwie dopuszczone przez prawo kredyty stricte walutowe w których tak wypłata jak i spłata kredytu następuje w CHF. Powodowie co istotne nie działali przy zawieraniu rzeczonyj umowy w warunkach wymuszonych sytuacją życiową, czy finansową, uwzględniając cel kredytowania.

Kolejno w ocenie Sadu nie sposób było wywieść sprzeczności umowy z zasadami współżycia społecznego z uwagi na treść postanowień ustalających mechanizm indeksacji a przede wszystkim z powodu braku wskazania w umowie sposobu ustalenia kursu waluty do przeliczeń.

Jak podnosi się w orzecznictwie szczególnego znaczenia na tle przepisu art. 58 § 2 KC nabierają oceny moralne dokonywane z uwagi na wartość jaką stanowi sprawiedliwa równość podmiotów. Pozwalają one w pewnych przypadkach uznać umowę za nieważną na podstawie komentowanego przepisu jeżeli jej zawarcie lub nadanie jej określonej treści było wynikiem nadużycia przez jedną ze stron silniejszej (pod różnymi względami) pozycji. O sprzeczności z zasadami współzycia społecznego mówi się także, gdy na gruncie danej umowy dochodzi do naruszenia tzw. słuszności (sprawiedliwości) kontraktowej rozumianej jako równomierny rozkład uprawnień i obowiązków w stosunku prawnym czy też korzyści i ciężarów oraz szans i ryzyk związanych z powstaniem i realizacją tego stosunku. Takie naruszenie ma miejsce, gdy zawarta przez stronę umowa nie jest wyrazem w pełni świadomości i rozważnie podjętej decyzji, gdyż na treść umowy wpłynął brak koniecznej wiedzy czy presja ekonomiczna. Negatywna ocena umowy ze względu na kryteria moralne uzasadniona jest w tych tylko przypadkach, gdy kontrahentowi osoby pokrzywdzonej można postawić zarzut złego postępowania, polegającego na wykorzystaniu (świadomym lub spowodowanym niedbalstwem) swojej przewagi. (I ACa 7/18 wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 stycznia 2019 roku)

Do tego rodzaju rażąco nieekwiwalentnego rozłożenia ciężarów w okolicznościach niniejszej sprawy mogącego skutkować uznaniem że umowa naruszała zasady współzycia społecznego nie doszło, co nie wykluczało jednak oceny postanowień spornej umowy przez pryzmat art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu zatem umowa kredytu indeksowanego do waluty frank szwajcarski w okolicznościach tej sprawy nie jest sprzeciwiała się zasadom współzycia społecznego, co wyłączało jej nieważność z tej podstawy.

Wreszcie w świetle powyższych rozważań zdaniem Sądu nie sposób było wywieść nieważności umowy w oparciu o treść art. 111 ust. 1 pkt 4 ustawy prawo bankowe stanowiącego, że bank obowiązany jest ogłaszać w miejscu wykonywania czynności, w sposób ogólnie dostępny stosowane kursy walutowe. W ocenie sądu odwołanie się do kursu wynikającego z tabeli kursowej ustalonej przez bank nie oznacza, że wysokość kwoty, którą mają świadczyć kredytobiorcy nie została ustalona w umowie, by wobec braku określenia w umowie w sposób definitywny kursu waluty mającego zastosowanie do przeliczeń nie było możliwości ich ustalenia w przyszłości, co w efekcie, jak wskazywali powodowie winno skutkować uznaniem, że strony nie doszły do porozumienia w tym zakresie. W ocenie Sądu zatem odwołanie do kursów walut publikowanych przez bank w przyszłości, pozostając w zgodzie z zasadą swobody umów, jak i charakterem tej umowy powiązanej z ryzykiem walutowym, umożliwiło jej wykonanie. Konstatacja ta pozostawała przy tym bez znaczenia dla oceny abuzywności postanowień umowy odnoszących się do kursu waluty.

Nieważność umowy z uwagi na sprzeczność z prawem dewizowym

Sąd nie dopatrzył się sprzeczności takich postanowień z przepisami kodeksu cywilnego i prawa dewizowego.

Zgodnie z art. 358 § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym w chwili zawarcia przez strony spornej umowy, z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim.

Uregulowanie to statuujące tzw. zasadę walutowości powodowało, że każde zobowiązanie pieniężne powinno było być wyrażone w walucie polskiej, z wyjątkiem tych zobowiązań, dla których odmienną regulację wprowadzały ustawy szczególne. Ustawą wprowadzającą takie szczególne regulacje była przede wszystkim ustawa z dnia 27 lipca 2002 roku Prawo dewizowe (Dz.U. Nr 141, poz. 1178), która przewidywała w dacie zawarcia umowy łączącej strony zasadę swobody dewizowej. Zgodnie z art. 3 ust. 1 tej ustawy w obrocie dewizowym wszystko, co nie jest wyraźnie zakazane ustawowo, jest dozwolone. Ustawa ta w zakresie obrotu między rezydentami (osobami fizycznymi mające miejsce zamieszkania w kraju oraz osobami prawnymi mającymi siedzibę w kraju) wprowadza ograniczenia jedynie co do dokonywania rozliczeń w walutach obcych (art. 9 pkt 15). Ustawa ta nie wprowadza natomiast jakichkolwiek ograniczeń w ustalaniu zobowiązań w innej walucie niż waluta polska. W świetle zasady swobody dewizowej pozwala to przyjąć, że rezydenci, działając w kraju, mają swobodę w wyrażeniu zobowiązań pieniężnych w walucie obcej. Pogląd ten znajduje pełne potwierdzenie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2004 roku (III CZP 10/04, Legalis

nr 62291), wydanej co prawda na gruncie art. 4 ust. 2 poprzednio obowiązującej ustawy Prawo dewizowe z dnia 2 grudnia 1994 roku (Dz.U. Nr 136, poz. 703), którego treść odpowiada jednak treści art. 3 ust. 1 ustawy obowiązującej w brzmieniu z 5 stycznia 2007 roku.

Umowa z 28 marca 2007 roku podlegała wyłączeniu spod zasady walutowości przewidzianej przez art. 358 § 1 k.c. pełne zastosowanie miała do niej zasada swobody dewizowej, gwarantowana rzeczoną ustawą Prawo dewizowe. Potwierdza to ponadto definicja obrotu wartościami dewizowymi w kraju zawarta w art. 2 ust. 1 pkt 18 te samej ustawy, która stanowi, że obrotem takim jest już samo zawarcie umowy powodującej lub jedynie mogącej powodować dokonywanie w kraju rozliczeń w walutach obcych, a nie faktyczne dokonanie jakichkolwiek rozliczeń.

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, że ustawowy wyjątek, o którym mowa w art. 358 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu 5 stycznia 2007 roku, stanowi także przepis art. 69 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe, który tak w dniu zawarcie umowy kredytu przewidywał i nadal przewiduje pośrednio możliwość udzielania przez banki kredytu w walucie innej niż polska. Tym bardziej zatem możliwe było posłużenie się w umowie w ramach klauzuli waloryzacyjnej miernikiem wartości w postaci waluty obcej.

Nieważność umowy jako czynności prawnej pozornej

Sąd nie uznał, by analizowana umowa mogła być uznana za pozorną czynność prawną w rozumieniu art. 83 k.c. Wskazać należy, iż wbrew argumentacji strony powodowej stawka WIBOR mająca zastosowanie w transakcjach na rynku międzybankowych, które zawierał pozwany bank celem zabezpieczenia otwartej pozycji walutowej nie dotyczyła umowy zawartej przez strony. Nie sposób było uznać zatem istnienia elementu pozorności, zgody stron na zawarcie takiej umowy, a art. 83 k.c. zakłada by o tym, że umowa ma nie wywołać jakichkolwiek skutków prawnych lub inne od zamierzonych muszą wiedzieć obie strony umowy. strona powodowa istnienia pozorności nie wykazała

Jak wskazuje się w tym zakresie w orzecznictwie wykazanie pozorności oświadczeń woli, w tym również złożonych na piśmie, wymaga, stosownie do art. 83 KC, udowodnienia przy pomocy każdego dostępnego dowodu, że zamiarem stron było dokonanie innej czynności, która została ukryta pod treścią odmiennych oświadczeń, albo że ich zamiarem było niedokonywanie jakiegokolwiek czynności, lecz wyłącznie jej upozorowanie przy faktycznym pozostaniu prawa będącego jej przedmiotem po stronie osoby, która według jej formalnej tylko treści miała to prawo utracić przez jego przeniesienie na drugą stronę symulowanej w ten sposób czynności. (v. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie - V Wydział Cywilny z dnia 4 września 2019 r. V ACa 529/18)

Nieważność umowy z uwagi na uchylenie się przez powodów od skutków złożonego oświadczenia woli jako złożonego pod wpływem błędu

Sąd nie podzielił także stanowiska strony powodowej, by powodowie w skuteczny sposób uchylili się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli polegającego na zawarciu umowy kredytu. Nie zostało bowiem wykazane przez powodów, by zostali wprowadzeni przez pozwanego w błąd co do treści umowy kredytu, jak również by pozwany działał pod wpływem podstęp.

Jak wynika z treści art. 84 § 1 k.c. w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej.

Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny). (§ 2)

Jak wskazuje się w doktrynie przepis art. 84 § 1 k.c. wyraźnie uzależnia możliwość uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli, od istnienia błędu co do treści czynności prawnej. Podstawą wyróżnienia błędu co do treści

czynności prawnej jest to, czego błąd dotyczy, a mianowicie stopień powiązania konkretnej okoliczności dotkniętej błędem z całokształtem czynności prawnej (zob. B. Lewaszkiewicz-Petrykowska, Glosa do wyr. SN z 15.10.1997 r., s. 306). Mylne wyobrażenie składającego oświadczenie woli dotyczy przede wszystkim tego, o czym stanowi treść czynności prawnej, a nie tylko oświadczenie woli, które jest podstawowym, ale nie jedynym wyznacznikiem treści czynności prawnej (Z. Radwański, w: System PrPryw, t. 2, 2002, s. 395). Treścią czynności prawnej jest zaś treść stosunku prawnego powstającego w wyniku dokonania czynności prawnej, czyli prawa i obowiązki stron tego stosunku (por. Z. Radwański, w: System PrCyw, t. I, 1985, s. 512, komentarz pod red. prof. dr hab. Macieja Gutowskiego do art. 84 Kodeksu cywilnego, 2018 rok wydawnictwo CH Beck)

Zaznaczenia wymaga, że uwzględniając kwotę kredytu wskazaną w umowie z dnia 28 marca 2007 roku – kwota kredytu określona została na 50.000 zł w umowie tej przed jej aneksowaniem do kwoty 80500 zł na banku spoczywał obowiązek podania w umowie całkowitego kosztu kredytu i rocznej stopy oprocentowania zgodnie ustawy o kredycie konsumenckim z dnia z dnia 20 lipca 2001 roku, bowiem z mocy art. 3 ust. 1 pkt 1 tej ustawy jej przepisy nie znajdowały zastosowania do zawieranych z konsumentami umów kredytu na kwotę przekraczającą 80.000 zł albo równowartość tej kwoty w innej walucie niż waluta polska.

Sytuacja uległa zmianie po podpisaniu aneksu przez strony, mocą którego kwota kredytu uległa zwiększeniu do 80500 zł. Wprawdzie mając na uwadze spłaty kwoty kredytu pod kwiecień 2007 roku na dzień zawarcia aneksu saldo zadłużenia kredytobiorców po przeliczeniu na PLN było po dodaniu kwoty 30.000 zł niższe od 80.000 zł, niemniej jednak to łączna kwota kredytu wypłaconego powodom faktycznie wyniosła 80.500 zł, a zatem zasadnie taka kwota została wskazana w aneksie jako kwota udzielonego kredytu. W konsekwencji w rzeczonym aneksie bank nie musiał już podawać kwoty CKK i RRSO, co jednak uczynił. W efekcie nawet gdyby kwota ta została wadliwie wyliczona, to strona powodowa nie mogłaby powoływać się na ten błąd jako że nie był on istotny, a podstępnego działania przez bank nie wykazała.

W ocenie Sądu przede wszystkim jednak przepisy wskazanej ustawy nie przewidywały obowiązku doliczenia kosztów spreadu do CKK. Jak wynikało bowiem z art. 7 ust. 1 obowiązującej w chwili zawarcia umowy kredytowej przez strony ustawy o kredycie konsumenckim całkowity koszt kredytu oznacza wszystkie koszty wraz z odsetkami i innymi opłatami i prowizjami, które konsument jest zobowiązany zapłacić za kredyt, z wyjątkiem między innymi kosztów wynikających ze zmiany kursów walut.

Wreszcie uwzględnić należało fakt, iż do zastosowania kursów walut obcych miało dojść dopiero na etapie wykonania umowy – na gruncie analizowanej umowy spread oznaczał różnicę pomiędzy stosowanym przez bank kursem kupna waluty obcej mającym zastosowanie do przeliczania kwoty kredytu z PLN na CHF a kursem sprzedaży wykorzystywanym dla przeliczania raty kredytu na złotówki w chwili jego spłaty.

Niewątpliwie zatem w chwili sporządzenia i zawarcia umowy kredytu strony nie znały przyszłego kursu waluty frank szwajcarski a zatem bank nie mógł podać w umowach kredytu kosztu spreadu walutowego uwzględniając tę wartość w całkowitym koszcie kredytu, który został wyliczony na dzień sporządzenia umowy kredytu. Koszt ten nie był znany kredytodawcy więc nie można było z góry nawet szacunkowo ustalić jego wysokości.

W konsekwencji brak wskazania w umowie na stosowanie spreadów w wyniku podwójnej klauzuli waloryzacyjnej i zaniechanie ujęcia w całkowitym koszcie kredytu wartości spreadu nie mogły decydować o uznaniu, że kwota CKK została błędnie przez pozwanego obliczona.

Co więcej postanowienie to nie dotyczyło głównego przedmiotu umowy. Zgodnie z art. 69 ust. 1 i ust. 2 ustawy prawo Bankowe istotnymi elementami umowy kredytu hipotecznego są: kwota udzielonego kredytu, termin jego spłaty, cel kredytowania, wysokość oprocentowania, liczba i wysokość rat oraz kurs, według którego dokonuje się przeliczenia. W konsekwencji jeżeli całkowity koszt kredytu podany został w umowie błędnie, to błąd ten dotyczył jedynie postanowienia o charakterze informacyjnym, a nie istoty kredytu hipotecznego.

Podanie przez pozwanego bank kwoty CKK nieuwzględniającej spreadu nie mogło być również uznane za wywołujące u powodów błąd istotny. Zaznaczenia wymaga, że strona powodowa nie wykazała, iż gdyby w kwocie całkowitego kosztu kredytu był ujęty spread umowy z powodów by nie zawarła. W tym kontekście wskazania wymaga, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności z zeznań powodów nie wynika, by kwestia całkowitego kosztu kredytu, jego wysokość miała decydujące znaczenie dla podjęcia przez nich decyzji o zawarciu umowy kredytu z pozwanym, wręcz przeciwnie kluczowe znaczenie, jak wynika z ich zeznań, miała kwestia wysokości rat kredytowych i okresu spłaty, a całkowity koszt kredytu poznali oni dopiero przy podpisywaniu umowy kredytowej w siedzibie banku.

W efekcie powodowie nie udowodnili iż błąd, na który się powołali składając oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli w przedmiocie zawarcia przedmiotowej umowy kredytu po pierwsze odnosił się do treści czynności prawnej a po drugie, że był istotny, co zadecydowało o uznaniu nieskuteczności złożonego przez nich oświadczenia.

Wreszcie zdaniem Sadu powodowie nie wykazali, by zachowali termin na złożenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego pod wpływem błędu oświadczenia- zawarcia umowy kredytu, a konkretnie że dopiero z rozmowy z pełnomocnikiem w 2017 roku dowiedzieli się o wadliwym wyliczeniu CKK i RRSO. Zeznania powódki w tym zakresie są niespójne, na co wskazano powyżej. Dodatkowo powodowie niewątpliwie uzyskując spłatę kredytu i dokonując spłat mogli bezsprzecznie zaobserwować, że bank po niższym kursie przeliczył ich zobowiązanie w momencie spłaty, a po wyższym dokonuje przeliczenia na CHF dokonywanych przez nich spłat w CHF. Z treści zaś samej umowy wynikało, że różnica między kursem kupna i spłaty nie jest do CKK doliczona, z harmonogramu zaś spłat wyrażonego w CHF musieli wiedzieć, że od kwoty w tej walucie będą naliczane odsetki. W konsekwencji ich twierdzenie, że do marca 2007 roku pozostawali w nieświadomości tych faktów nie zasługiwało na uwzględnienie.

Nieważność umowy jako konsekwencja zastosowania niedozwolonych postanowień umownych

Finalnie Sąd dokonał oceny postanowień umowy przez pryzmat art. 385¹ § 1 -3 k.c. w efekcie czego uznał za abuzywne postanowienia umowy zawarte w :

- § 2 ust. 2 o treści „Kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłacanej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według tabeli kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank wysłała do kredytobiorcy pismo informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowe.

- §7 ust. 1 o treści kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku(...)S.A. i § 8 ust. 3 regulaminu o brzmieniu: w przypadku kredytu w walucie obcej kwota raty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.

Jak wyżej wskazano powodowie zawierając rzeczoną umowę mieli status konsumenta, a pozwany przedsiębiorcy. Sąd miał przy tym na względzie, że powódka miała wprawdzie wykształcenie wyższe, jednak żaden z powodów żadne z nich z nie miało wcześniej do czynienia z produktem tożsamym do umowy zawartej z pozwanym. Uwzględniając charakter wykonywanej przez powodów działalności zawodowej, pozostającej bez związku z bankowością, brak było w ocenie sądu podstaw do stosowania wobec nich podwyższonego miernika staranności.

Definicja przeciętnego konsumenta zawarta została przy tym w art. 2 pkt 8 ustawy z 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, w którym wskazano, iż "dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny". W orzecznictwie wyrażono pogląd, że przy wykładni wzorców umownych ze względu na ich funkcję standaryzacyjną

stosować należy metodę obiektywną, a za miarodajny uznawać należy sens dostępny dla typowego adresata wzorca (wyrok SN z dnia 19 kwietnia 2007 r., I CSK 27/07, LEX nr 315565)

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W świetle treści wskazanego przepisu nie uległo wątpliwości Sądu, że uznanie konkretnej klauzuli umownej za postanowienie niedozwolone wymaga stwierdzenia łącznego wystąpienia wszystkich wymienionych w nim przesłanek, a zatem analizowane postanowienie umowy zawartej z konsumentem (lub wzorca umownego):

- nie może być postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron,
- nie może być postanowieniem uzgodnionym indywidualnie oraz
- musi kształtować prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Podkreślić przy tym należy, iż ocena postanowień umowy dokonywana być powinna według zasad przewidzianych w art. 385¹ k.c., a zatem według stanu z chwili jej zawarcia oraz w okolicznościach jej zawarcia, przy uwzględnieniu umów pozostających z nią w związku, stosownie do art. 385² k.c. oraz art. 4 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. UE L z 21 kwietnia 1993 r., dalej: „dyrektywa 93/13”). Istotne jest zatem przeprowadzenie kontroli incydentalnej wzorca w chwili zawarcia umowy, a nie jej wykonywania, toteż zmiana warunków ekonomicznych działania powodowego Banku, np. kryzys na rynkach pieniężnych i finansowych, konieczność zachowania płynności i rentowności Banku, jako związane z wykonywaniem umowy, a nie z procesem formułowania wzorca i zawarcia umowy, pozostawały bez znaczenia dla rozważań tym zakresie.

Jak wynika zatem z treści art. 385² k.c. i jak wskazuje się w orzecznictwie artykuł 385¹ k.c. został pomyślany jako norma eliminująca nieuczciwe postanowienia umowne z mocy prawa w taki sposób, że nie stają się one skuteczne w ramach nawiązanego z konsumentem stosunku, ustalenie podstaw abuzywności nie może więc nastąpić dopiero w oparciu o rezultaty ich stosowania. (wyrok SN z dnia 24 października 2019 roku publ. MonPrBank 2019/11/41)

Również możliwości oceny postanowień umowy przez pryzmat art. 385¹ k.c. nie zmieniał fakt wejścia w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984), którą zmieniono m.in. art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (aktualnie t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 128) przez dodanie w ust. 2 po pkt 4 pkt 4a, zobowiązując do zamieszczenia w umowie o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż polska szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty lub spłaty kredyt i zgodnie z której art. 4 w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy, o której mowa w art. 1, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki.

Nowelizacja Prawa bankowego dokonana ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz.U. Nr 165, poz. 984) przyznała bowiem kredytobiorcy w zakresie już istniejących stosunków prawnych jedynie dodatkowe uprawnienie do spłaty rat kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej bezpośrednio w tej walucie. Kredytobiorca miał możliwość wyboru formy spłaty, a więc mógł wybrać spłatę w złotych polskich, co oznacza konieczność zamieszczenia w umowie kredytowej, zgodnie z wymaganiami art. 69 ust. 2 pkt 4a, szczegółowych zasad określania sposobów i terminów

ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. (v. Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 28 maja 2014 r. I CSK 607/13)

Wywodzenie z przepisów tej ustawy nowelizującej art. 69 ustawy Prawo Bankowe dalej idących skutków w tym sankcjonujących postanowienia umów zawartych przed dniem jej wejścia w życie, w tym ewentualnego wyłączenia ich spod oceny przez pryzmat art. 385¹ k.c., jest zatem w ocenie Sądu nieuprawnione.

W konsekwencji treść postanowień aneksów zawartych następnie przez powodów z Bankiem nie mogła mieć znaczenia w kontekście oceny postanowień umowy dokonywanej na dzień jej zawarcia.

Także sposób wykonania umowy kredytu przez pozwanego, zastosowany przez niego faktycznie kurs CHF dla przeliczeń wynikających z umowy, w tym dla określenia kwoty kredytu jak i wysokości spłat rat w złotych i prowizji pozostawał bez znaczenia dla oceny abuzywności postanowień umowy. To zatem, czy kurs ten był rynkowym czy nie pozostawało bez wpływu na treść rozstrzygnięcia.

W ocenie Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy nie zostało wykazane przez pozwanego, na którym zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c. spoczywał ciężar dowodzenia, by analizowane postanowienia umowy były postanowieniami uzgodnionymi indywidualnie ze stroną powodową. O indywidualnie uzgodnionym postanowieniu można mówić wtedy, gdy dane postanowienie powstało poprzez wspólne uzgodnienie jego treści przez konsumenta i przedsiębiorcę. Postanowieniem indywidualnie uzgodnionym w myśl przepisu art. 385¹ § 1 KC nie jest postanowienie, którego treść konsument mógł negocjować; ale jest nim takie postanowienie, które rzeczywiście powstało na skutek indywidualnego uzgodnienia. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu.

Co prawda przesłuchany w sprawie pracownik pozwanego – K. G. – w swoich zeznaniach wskazał, że nie było zakazu podejmowania przez klientów negocjacji w zakresie określonych postanowień umowy, jednak osoba ta nie obsługiwała powodów, co więcej nie spotkała się ona z negocjacją innych postanowień niż cenowe. Nie podała ona by kiedykolwiek przedmiotem ustaleń stron umowy były analizowane postanowienia umowne. Co więcej istnieniu jakiegokolwiek wpływu powodów na postanowienia dotyczące indeksacji i kursu waluty przeczy również fakt, iż porównanie treści umowy i regulaminu wskazuje, że oceniane postanowienia umowy inkorporowane zostały z regulaminu mającego zastosowanie do tej umowy, a na którego treść co niewątpliwie strona powodowa wpływu żadnego nie miała.

Z zeznań świadka K. G., jak i powodów nie wynika, by, abstrahując od możliwości złożenia wniosku o negocjację, istniała realna możliwość poczynienia uzgodnień i zmian w zakresie ocenianych a wypunktowanych wyżej postanowień umowy. Mieć przy tym należało na uwadze, iż z pracownika pozwanego nie wynika, by kiedykolwiek w relacjach z konsumentami była stosowana inna konstrukcja kredytu powiązanego z CHF niż kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego, nigdy nie był to kredyt udzielony bezpośrednio w CHF, podobnie nie zostało wykazane, a nie wynikało to również z postanowień regulaminu, by istniała możliwość zastosowania w umowie negocjowanego kursu waluty do przeliczeń kwoty kredytu przy jego wypłacie czy dla raty przy jej spłacie w PLN.

W ocenie Sądu w oparciu o wniosek kredytowy i wydaną po jego rozpoznaniu decyzję kredytową pozwany sporządził, jak zresztą wynika z uznanych przez Sąd za wiarygodne zeznań powodów, umowę gotową do podpisu według obowiązującego w Banku wzoru i przedstawił ją powodom na spotkaniu wyznaczonym na podpisanie tej umowy. Decyzja powodów co do zawarcia umowy zawierającej klauzulę indeksacyjną nie oznacza automatycznie, że klauzule te zostały z nimi indywidualnie uzgodnione.

W efekcie Sąd przyjął, że analizowane postanowienia umowne nie zostały indywidualnie z powodami uzgodnione.

Kolejno Sąd dokonał oceny czy postanowienia te mają charakter głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Jak wynikało z treści art. 69 Prawo Bankowe oraz na podstawie umowy kredytu udzielonego powodom, bank

zobowiązał się do oddania kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie sumy środków pieniężnych, a kredytobiorca zobowiązał się do korzystania z tej kwoty i zwrotu wykorzystanej sumy wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty.

Zakres pojęcia „postanowień określających główne świadczenia stron”, którym ustawodawca posłużył się w art. 385¹ § 1 k.c., mógł budzić kontrowersje, ponieważ wysuwane były zapatrywania, że nie ma tu przesądzającego znaczenia to, czy wspomniane świadczenia należą do essentialia negotii (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2013 r., I CSK 313/12). Z tej przyczyny zasięg odnośnego pojęcia musi być zawsze ustalany w konkretnym przypadku, z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu zawieranej umowy. Chodzi tu o określenie świadczeń decydujących o istocie związania stron umową, czyli o to, co dla stron umowy jest najważniejsze. Pojęcie to należy zatem interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów umowy kluczowych przedmiotowo. Przemawia za tym treść przepisu, która nie odnosi się do świadczeń „dotyczących głównych postanowień”, ale „określających” te postanowienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03). Jak wskazał Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wydanym na gruncie art. 4 ust 2 Dyrektywy 93/13- orzeczeniu z dnia 30 kwietnia 2014 r. sygn. C 26/13 (orzeczenie wstępne w sprawie Á. K. i H. R. v. (...)), „Za warunki umowy, które mieszczą się w pojęciu określenia głównego przedmiotu umowy w rozumieniu tego przepisu, należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę.”

Sąd miał co prawda na względzie stanowisko judykatury z którego wynikało, że umowna klauzula waloryzacyjna nie jest objęta wyłączeniem zawartym w art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. Klauzula taka nie określa bowiem bezpośrednio świadczenia głównego, a wprowadza jedynie umowny reżim jego przeliczenia. Postanowienia bankowego wzorca umownego, zawierającego uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (klauzula tzw. spreadu walutowego), nie dotyczą głównych świadczeń stron w rozumieniu wskazanego przepisu KC. Oznacza to, że klauzule indeksacyjne w umowie nie są postanowieniami o charakterze przedmiotowo istotnym, zatem mogą być objęte kontrolą zgodności z zasadami obrotu konsumenckiego. Postanowienie umowy kredytu zawierające uprawnienie banku do przeliczenia sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (tzw. klauzula spreadu walutowego) nie dotyczy świadczeń głównych stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. 2 KC (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016 nr 11, poz. 134 i z dnia 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 stycznia 2019 roku V ACa 814/17)

Niemniej jednak Sąd miał na względzie przy ocenie czy postanowienie umowne dotyczące mechanizmu indeksacji stanowiło główne świadczenie stron w rozumieniu art. 385¹ k.c., iż przepis ten stanowił transpozycję do porządku prawnego art. 4 cytowanej dyrektywy stanowiącego w ust. 2, że ocena nieuczciwego charakteru warunków nie dotyczy ani określenia głównego przedmiotu umowy, ani relacji ceny i wynagrodzenia do dostarczonych w zamian towarów lub usług, o ile warunki te zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem.

W ocenie Sądu usunięcie z umowy klauzul zakwestionowanych przez kredytobiorców doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również – pośrednio – do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indekacją przedmiotowego kredytu do waluty. Tymczasem Trybunał orzekł już, że klauzule dotyczące ryzyka wymiany określają główny przedmiot umowy kredytu, a w związku z czym obiektywna możliwość utrzymania obowiązywania przedmiotowej umowy kredytu wydaje się w tych okolicznościach niepewna (zob. podobnie wyrok z dnia 14 marca 2019 r., D., C#118/17, EU:C:2019:207, pkt 48, 52). Artykuł 4 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.U.E.L z 1993 r., Nr 95, str. 29) należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „głównego przedmiotu umowy” w rozumieniu tego przepisu obejmuje warunek umowny, taki jak na przykład ujęty w umowie o kredyt w walucie obcej, który nie był indywidualnie negocjowany i na mocy którego kredyt należy spłacić w tej samej walucie obcej co waluta, w której został on zaciągnięty, w wypadku gdy warunek ten określa podstawowe świadczenie charakteryzujące tę umowę. W konsekwencji warunku tego nie można uznać za nieuczciwy, o ile jest on wyrażony prostym i zrozumiałym językiem.

Kategoria warunków umownych mieszczących się w pojęciu „głównego przedmiotu umowy” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 (Dz.Urz.U.E.L z 1993 r., Nr 95, str. 29), obejmuje takie warunki, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę (zob. wyroki: z dnia 3 czerwca 2010 r., C. de A. y M. de P. M., C#484/08, pkt 34; z dnia 23 kwietnia 2015 r., V. H., C#96/14, pkt 33). Natomiast warunki, które wykazują charakter posiłkowy względem warunków definiujących samą istotę stosunku umownego, nie mogą być objęte pojęciem „głównego przedmiotu umowy” w rozumieniu tego przepisu (zob. wyroki: z dnia 30 kwietnia 2014 r., K. i K. R., C#26/13, pkt 50; z dnia 23 kwietnia 2015 r., V. H., C#96/14, pkt 33).

W tym względzie podzielić należało stanowisko zaprezentowane w Wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r. (III CSK 159/17) w którym wskazano, że pod pojęciem kredyt indeksowany należy ujmować kredyt, w którym suma kredytu była wyrażana w walucie polskiej, którą następnie przeliczono na walutę obcą, a w przypadku rat dokonywano operacji odwrotnej - każdą ratę przeliczano z waluty obcej na walutę polską. W analizowanym przypadku klauzula indeksacyjna stanowiła zatem element określający wysokość świadczeń kredytobiorców. Jeśli zważyć, że stosownie do art. 69 ust. 1 Prawa bankowego przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu, wówczas nie powinno budzić wątpliwości, że obowiązek zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu stanowi główne świadczenie kredytobiorców. Skoro tak, trudno podzielić stanowisko, że klauzula indeksacyjna nie odnosiła się bezpośrednio do elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytu bankowego, a zatem do oddania i zwrotu sumy kredytowej, skoro wysokość tej sumy wprost kształtowała.

W ocenie Sądu klauzulę indeksacyjną zawartą w § 2 ust. 2 i w postanowieniach Regulaminu wraz z postanowieniem ustalającym kurs waluty mający mieć zastosowanie przy realizacji tego mechanizmu należało uznać za określającą główny przedmiot umowy – podstawowe świadczenie w ramach zawartej umowy, charakteryzujące tę umowę, a dokładnie służące określeniu wysokości zobowiązania kredytobiorcy w powiązaniu z zasadami ustalania oprocentowania w tym w powiązaniu ze stawką LIBOR 3M, właściwą, co wynikało z postanowień regulaminu, dla kredytów w CHF. Zdaniem Sądu analizując treść umowy uznać należało, że klauzula ryzyka walutowego poprzez postanowienie odnoszące dotyczące kursu waluty dla przeliczenia kwoty kredytu na CHF określało główny cel umowy.

Jednocześnie Sąd uznał, że analizowane postanowienie umowne było sformułowane niejednoznacznie, odwołuje się bowiem do nieweryfikowalnego w dacie zawarcia umowy, arbitralnie przez jedną ze stron umowy- bank ustalanego kursu waluty bez określenia precyzyjnego działania mechanizmu wymiany waluty. W efekcie skoro główne świadczenie strony powodowej w postaci kwoty kredytu do spłaty przy przyjęciu kursu ustalonego arbitralnie przez Bank nie zostało określone w sposób jednoznaczny, umożliwiło to dokonanie oceny postanowień umowy odnoszących się do ustalenia kwoty kredytu a dokładnie kursu waluty pod kątem ich abuzywności.

W tym zakresie wskazania wymaga, że klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, jest klauzulą niedozwoloną. Jak wskazuje się w orzecznictwie wymóg jednoznaczności i w sposób zrozumiały sformułowania postanowienia umowy, określany zasadą transparentności, wyraźnie wyodrębnia dwa elementy. Zrozumiałość dotyczy zarówno treści jak i formy wzorca, natomiast wymóg jednoznaczności jego sformułowania odnosi się wyłącznie do treści, zmierzając do zapobiegania sformułowaniom, które mogą prowadzić do wieloznaczności tekstu. Zatem przesłanka wynikająca z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. jest spełniona tylko wtedy, gdy postanowienie wzorca nie budzi wątpliwości co do jego znaczenia, innymi słowy, gdy wynika z niego tylko jedna możliwa interpretacja dla przeciętnego, typowego konsumenta (por. wyroki SN: z dnia 15 lutego 2013 r., I CSK 313/12, z dnia 13 czerwca 2012 r., II CSK 515/11). Bez znaczenia jest natomiast okoliczność, czy przeciętny, typowy konsument, prawidłowo rozumiejący treść zawartego we wzorcu postanowienia, a próbuje, czy wręcz akceptuje tę treść, a więc czy podziela zawarte w niej stanowisko. Ta ostatnia okoliczność nie mieści się już w ustawowej przesłance sformułowania postanowienia wzorca, określającego główne

świadczenia stron, w sposób jednoznaczny, wyartykułowanej w art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. (v. Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 10 lipca 2014 r, I CSK 531/13, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 roku, CSK 1049/14)

Warto również przytoczyć stanowisko Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zaprezentowane w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 roku (C-26/13 Á. K.,H. R. v. (...)) w którym wskazano, że artykuł 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku warunku umownego takiego jak ten rozpatrywany w postępowaniu głównym wymóg, zgodnie z którym warunek umowy musi być wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinien być rozumiany jako nakazujący nie tylko, by dany warunek był zrozumiały dla konsumenta z gramatycznego punktu widzenia, ale także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu wymiany waluty obcej, do którego odnosi się ów warunek, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak by rzeczony konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne.

W zakresie zaś postanowienia umownego zawartego w § 7 ust. 1 umowy dotyczącego wskazania kursu waluty do przeliczenia spłat dokonywanych w złotych na CHF, Sąd uznał, że miało ono poboczne znaczenie, a zatem nie dotyczyło on głównego przedmiotu umowy i w efekcie możliwe było badanie tego postanowienia pod kątem jego abuzywności. Zgodnie bowiem z umową łączącą strony zobowiązanie powodów – kredytobiorcy miało być wyrażone w walucie frank szwajcarski po dokonaniu przeliczenia w chwili wypłaty kredytu, a jedynie kredytobiorca technicznie dokonywał spłaty rat wyrażonych w CHF poprzez wpłaty określonych sum pieniężnych w złotych polskich, które następnie przez bank były przeliczane na CHF według kursu sprzedaży z Tabeli Kursów Walut Obcych ustalonego przez bank.

Abstrahując od powyższego postanowienie to również nie spełniało wymogu jednoznaczności. A mianowicie uwzględniając powyższe wskazania nie chodzi o jednoznaczność w ujęciu stricte gramatycznym, ale o to by w oparciu o dane postanowienie konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy- danego postanowienia konsekwencje ekonomiczne. W ocenie Sądu odwołanie się do tabeli kursów walut obcych w analizowanym postanowieniu, bez wskazania o jaką konkretnie tabelę kursów walut obcych chodzi- z jakiej godziny (w przypadku gdy danego dnia publikowanych było więcej niż jedna tabela) dla jakich transakcji (gotówkowych czy bezgotówkowych) czyniło to postanowienie niejednoznaczny. Wątpliwości tych nie wyjaśniała treść w zasadzie tożsamo brzmiącego w tym zakresie regulaminu.

Nawet gdyby uznać, że żadne z analizowanych postanowień umowy nie odnosiło się do głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ k.c. –to tym bardziej możliwa była ich ocena pod kątem abuzywności.

Uwzględniając powyższe w ocenie Sądu możliwa była zatem kontrola wskazanych postanowień umownych przez pryzmat art. 385¹ § 1 k.c.

Przechodząc do analizy ostatniej z przesłanek oceny abuzywności a mianowicie tego, iż postanowienie umowne musi kształtować prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy wskazać należy, iż Sąd miał na względzie, że wyrokiem Sądu Okręgowego - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 14 grudnia 2010 roku w sprawie XVII AmC 426/09 (k. 724-764 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie w sprawie VI ACa 420/11 k. 766-804) za niedozwolone uznał Sąd i zakazał wykorzystywania w obrocie z konsumentami bankowi postanowień wzorca umowy o treści:

1. Kredyt jest indeksowany do CHF/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy.
2. W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.

W ocenie Sądu wyrok ten nie miał jednak dla rozpoznania niniejszej sprawy prejudycjalnego charakteru. Sąd podziela w tym względzie stanowisko zaprezentowane w wyroku Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 20 września 2013 r. (II CSK 708/12), że kontrola postanowienia konkretnej umowy nie odbywa się bowiem in abstracto i zawsze powinna uwzględniać także pozostałe postanowienia konkretnego wzorca umowy jak i okoliczności towarzyszące zawarciu danej konkretnej umowy. Abstrakcyjna kontrola wzorca nie oznacza przecież generalnego wyłączenia danej klauzuli z obrotu, w tym w szczególności w odniesieniu do postanowień stosowanych przez innego przedsiębiorcę w innym wzorcu umowy. To rolą sądu jest dokonanie w każdej sprawie oceny konkretnego postanowienia ujętego w konkretnym wzorcu umowy. Natomiast wydany w takiej sprawie wyrok dotyczy wyłącznie określonego postanowienia wzorca, a nie każdego postanowienia o tożsamym brzmieniu. Za takim postrzeganiem przemawia również art. 385² k.c. nakazujący uwzględniać przy ocenie zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami okoliczności zawarcia umowy oraz umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. Nie ulega przecież wątpliwości, że podstawa faktyczna rozstrzygnięcia nie zawsze będzie tożsama. Co więcej jak wskazał, w uchwale z 20 listopada 2015 roku Sąd Najwyższy (uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 20 listopada 2015 r. III CZP 17/15) działanie prawomocności materialnej w aspekcie mocy wiążącej nie może oznaczać bezpośredniej ingerencji w indywidualne stosunki materialnoprawne, lecz tylko konieczność uznania - w przypadku sporu na tle takich stosunków - że dane postanowienie umowne powielające postanowienie wzorca umowy uznane za niedozwolone i wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 KPC, lub postanowienie identyczne z nim w treści, jest niedozwolone (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2013 r., II CSK 708/12,). Rozwiązanie to - kierunkowo - mieści się w ramach wynikających z dyrektywy 93/13 oraz odpowiada płynącym z nich wymaganiom w ujęciu Trybunału (wyrok w sprawie I.).

W postępowaniu abstrakcyjnym postanowienia są kontrolowane w oderwaniu od jakiegokolwiek zindywidualizowanej umowy z udziałem konsumenta. Z uwagi na jego prewencyjny charakter ocena nieuczciwości danej klauzuli odbywa się w sposób obiektywny i nie uwzględnia indywidualnych korzyści konsumenta. (v. wyrok sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 lipca 2017 roku VI ACa 345/16)

W konsekwencji Sąd obowiązany był do oceny czy w okoliczności towarzyszące zawarciu umowy między stronami z wykorzystaniem wzorca umownego uznanego następnie za niedozwolony pozwalały na przyjęcie, że kształtowało ono prawa i obowiązki powodów jako konsumenta w sposób sprzeczny w dobrymi obyczajami rażąco naruszając jej interesy.

W tym względzie wskazania wymaga, iż przez „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są zatem, przykładowo, działania wykorzystujące niewiedzę, naiwność czy brak doświadczenia konsumenta, naruszające zasadę równorzędności stron umowy, zmierzające do dezinformacji, wywołujące błędne przekonanie konsumenta. Chodzi więc o działania określane jako nieuczciwe, nierzetelne i odbiegające na niekorzyść konsumenta od przyjętych standardów postępowania.

Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu wejść w grę także inne aspekty: zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp. Naruszenie interesów konsumenta wynikające z niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję, na niekorzyść konsumenta praw i obowiązków wynikających z umowy, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, z dnia 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, OSNC - ZD 2017, nr 1, poz. 9; z dnia 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14, z dnia 30 września 2015 r., I CSK 800/14, z dnia 29 sierpnia 2013 r. I CSK 660/12, v. wyrok SN z dnia 13.07.2005 r. I CK 832/04, „Biuletyn SN” 2006, Nr 2, s. 86)

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy uznać należało, że postanowienia umowy przewidujące stosowanie kursów wyznaczanych przez bank tak przy wykonywaniu mechanizmu indeksacji kredytu jak również przy spłacie kredytu stanowiło przypisanie bankowi uprawnienia do jednostronnego kształtowania wysokości świadczenia powodów. Dotyczyło to określenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy w walucie frank szwajcarski do jakiej spłaty jest on zgodnie z postanowieniami umowy zobowiązany jak i wysokości spłaty dokonywanej przez kredytobiorcę w walucie PLN tytułem spłaty rat wyrażonych w harmonogramie spłat w CHF. Zdaniem Sądu postanowienia te nie tylko kreowały pełną dowolność po stronie banku w ustalaniu kursów waluty, nie wyposażając strony powodowej w jakikolwiek mechanizm pozwalający na dokonanie weryfikacji prawidłowości zastosowanego sposobu ustalenia tych kursów. W konsekwencji powodowie nie mieli możliwości oceny jak będzie kształtowała się kwota należnego do spłaty kredytu wyrażonego w CHF jak i ich zobowiązanie z tytułu zawartej umowy kredytu w postaci spłat rat kredytowych. Pozostawienie prawa do arbitralnego ustalenia wymiaru tych obowiązków w sferze wyłącznych nieweryfikowalnych decyzji Banku pozwalało na uznanie wskazanych postanowień za kształtujące obowiązki pozwanych w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, przez które rozumieć należy ukształtowanie stosunku umownego w sposób klarowny, jasny i weryfikowalny dla konsumenta. Zarazem w ocenie Sądu postanowienia te rażąco naruszały interesy powodów. A mianowicie zdaniem Sądu postanowienie pozwalające ukształtować kurs waluty CHF stanowiący podstawę określenia zobowiązania powodów przez Bank całkowicie dowolnie wskazywało na nieuzasadnioną dysproporcję na niekorzyść konsumenta, oznaczało niekorzystne ukształtowanie jego pozycji ekonomicznej.(v. również Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 1 marca 2017 r. IV CSK 285/16)

Mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, zaś klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną. Niepoddające się weryfikacji określenie sposobu ustalania kursów wymiany walut stanowi dodatkowe, ukryte wynagrodzenie banku, które może mieć niebagatelne znaczenie dla kontrahenta, a którego wysokość jest dowolnie określana przez bank.(Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 4 kwietnia 2019 r. III CSK 159/17)

Co istotne przy tym z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, by pracownik banku obsługujący powodów na etapie zawierania umowy przekazał im jakiekolwiek informacje w zakresie sposobu kształtowania kursów walut w tabelach kursowych, jakie miały mieć zastosowanie do umowy łączącej strony. Z zeznań świadka K. G., która co istotne nie była pracownikiem obsługującym powodów, tacy bowiem nie zostali zgłoszeni przez pozwanego na świadków, nie wynika, by w ogóle taki obowiązek istniał i takie czynności były przez doradców kredytowych Banku w 2007 roku wykonywane.

Jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego powodów nie poinformowano o zasadach tworzenia tabeli kursowej pozwanego banku ustnie ani na piśmie.

Wreszcie także zeznania świadka M.- pracownika banku, potwierdzały, że ustalenie kursu waluty przez pozwanego banku nosiło cechy dowolności. A mianowicie po pierwsze to pracownik banku dokonywał samodzielnie wyboru kursu waluty z platformy R. obrazującej transakcje międzybankowe, który wprowadzał do aplikacji, co więcej ustalenie kursu następowało krzyżowo- poprzez odniesienie kursu PLN-USD do kursu USD-CHF, a następnie do wyliczonego średniego kursu waluty w oparciu o transakcje międzybankowe doliczana była marża banku do kursu sprzedaży i odliczana marża przy kursie kupna. Przy czym marża ta – której suma tworzyła spread- była wedle nieznanych bliżej, nieweryfikowalnych kryteriów ustalana przez komitet handlowy banku.

Bez wątplenia takie ustalenie kursu waluty do przeliczeń stanowiło rażące naruszenie interesów konsumenta, narażając go na brak bezpieczeństwa i możliwości przewidzenia skutków umowy w konfrontacji z dowolnymi działaniami w tym zakresie banku. Postanowienia takie uznać należało za nieuczciwe, rażąco naruszające równowagę stron umowy na korzyść strony silniejszej, która może żądać spełnienia świadczenia w określonej przez siebie wysokości.

Zaznaczenia wymaga również, iż bez wpływu na ocenę postanowienia dotyczącego ustalenia kursu dla przeliczenia spłaty kredytu dokonywanej w PLN na CHF pozostawała podnoszona przez pozwanego okoliczność, iż powodowie mieli możliwość dokonania spłaty kredytu bezpośrednio w CHF, w efekcie czego postanowienie to nie miałyby do nich zastosowania.

Z zeznań tak pracownika banku jak i powodów nie wynikało bowiem, by o możliwości spłaty bezpośrednio w CHF zostali oni przez pracownika powoda poinformowani, by oferta zawarcia umowy takiego rachunku bankowego została przedstawiona. Ustaleń tych nie zmieniają postanowienia Regulaminu R-21, który w ocenie Sądu uwzględniając oświadczenia zawarte w umowie łączącej strony, również kreował treść stosunku prawnego łączącego strony, a którego z § 8 ust. 4 wynikało, że w przypadku kredytu walutowego kredytobiorca może zastrzec w umowie kredytu, iż Bank będzie popierał ratę spłaty z rachunku w walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany, o ile ten rachunek jest dostępny w aktualnej ofercie Banku. Pozwany nie wykazał, by o istnieniu takiej oferty wiedzieli powodowie, by ofertę zawarcia umowy takiego rachunku bankowego przedstawili powodom, zatem nie sposób było uznać, iż powodowie mieli realną możliwość dokonywania spłaty kredytu bezpośrednio w CHF.

Poddając analizie zaś postanowienie kreujące mechanizm indeksacji zawarty w § 2 ust 2 umowy Sąd uznał, że także to postanowienie uznać należało za niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ k.c. po pierwsze poprzez posłużenie się w nim abuzywnym postanowieniem wskazującym na kurs waluty jaki zastosowany zostanie do przeliczenia, co przesądzone zostało wyżej.

Kolejno w ocenie Sądu postanowienie to poprzez posłużenie się do przeliczenia wypłaconego kredytu w PLN dla wyliczenia zobowiązania kredytobiorcy w CHF kursem kupna, a zatem kursem niższym od kursu sprzedaży o spread ustalany arbitralnie przez bank, powodował, że zobowiązanie kredytobiorcy określone zostało w wyższej wysokości, niż siła nabywcza jaką przedstawiała wypłacona mu przez bank kwota kredytu w złotych polskich. A mianowicie nie mogło ująć uwadze Sądu, że gdyby tego samego dnia kredytobiorca zdecydował się spłacić kredyt uprzednio kupując w banku za otrzymane środki w PLN walutę CHF (a zatem według kursu sprzedaży) kwota ta nie wystarczałaby na spłatę zobowiązania. Jednocześnie nie sposób było tak z postanowień umowy jak i regulaminu wywieść uzasadnienia dla zastosowania kursu kupna, a w szczególności by wykładnia postanowień umowy dotyczących indeksacji pozwalała na ustalenie, by bank dokonywał kupna od kredytobiorcy jakiegokolwiek kwoty w CHF.

Zaznaczenia wymaga, iż mechanizm indeksacji zastosowany w umowie nie został powodom w ogóle wyjaśniony przez pracowników banku. Powodowie nie zostali również poinformowani o tym, jaki wpływ na wysokość salda kredytu będzie miał wzrost kursu franka szwajcarskiego w stosunku do polskiego złotego oraz w jaki sposób mogą zabezpieczyć przed związanym w tym ryzykiem, co istotne w ofercie banku, jak wynikało z zeznań świadków- pracowników banku takich instrumentów pozwalających na zabezpieczenie się przed takim ryzykiem nie było. Nie został im również przedstawiony wewnętrzny dokument w postaci parametrów symulacji, sporządzony przez analityka banku na etapie badania ich zdolności kredytowej. W efekcie w ocenie Sądu zawierając umowę kredytu nie zdawali sobie w pełni sprawy z ryzyka walutowego, które będzie ich obciążać, jak też nie rozumieli mechanizmu polegającego na waloryzacji kredytu kursem franka szwajcarskiego i nie byli w stanie odróżnić umowy zawartej w walucie franka szwajcarskiego od umowy waloryzowanej kursem tej waluty.

W jak dowiodło postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie – zeznania świadka C.- zastosowanie kursu kupna miało wynikać z tego, iż celem zabezpieczenia się przed ryzykiem kursowym poprzez zamknięcie otwartej pozycji walutowej bank zawierał na globalną kwotę aktywów w CHF transakcje walutowe (CIRS i SWAP) na rynku międzybankowym- kupował CHF w efekcie czego był on na to ryzyko obojętny. W efekcie pozwany bank przerzucał na kredytobiorcę poprzez zastosowanie kursu kupna w mechanizmie indeksacji, koszty swojego zabezpieczenia przed ryzykiem kursowym i to w zdecydowanie wyższej wysokości, stanowiło to zatem źródło dodatkowego dochodu banku. Jednocześnie konsument przed ryzykiem walutowym nie był w jakikolwiek sposób zabezpieczony. Co istotne pozwany bank franki kupował na rynku międzybankowym nie po to, by wykonać swoje zobowiązanie z analizowanej umowy kredytu, bowiem świadczenie banku było w CHF, ale po to by zabezpieczyć swoje ryzyko walutowe.

Choć przytoczonej okoliczności te nie mogły decydować o uznaniu, że umowa łącząca strony narusza zasady współżycia społecznego, jednak miało to wpływ na ocenę wypełnienia przesłanek z art. 385¹ k.c..

Takie zatem ukształtowanie mechanizmu indeksacji niejednoznacznego, stanowiącego źródło dodatkowego dochodu po stronie pozwanego banku decydowało o uznaniu postanowienia za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumenta. (v. wyrok Sądu Najwyższego III CSK 159/17 wskazał, że analizowane postanowienia umowy i regulaminu dotyczące indeksacji nie określały precyzyjnie rzeczywistej wysokości świadczenia banku, jak też świadczeń kredytobiorców, w sposób możliwy do ustalenia bez decyzji banku.

Podkreślenia wymaga, że celem klauzuli indeksacyjnej nie powinno być przysparzanie dochodów jednej ze stron umowy. Tymczasem wprowadzona przez bank do umowy klauzula indeksacyjna i postanowienie dotyczące spłaty kredytu umożliwiały pozwanemu stosowanie kursu CHF ustalanego inaczej przy przeliczaniu wypłaconej kredytobiorcom kwoty kredytu, a inaczej przy obliczaniu wysokości spłat rat kredytowych. Zdaniem Sądu różnica pomiędzy tymi kursami stanowiła dodatkowy, niczym nieuzasadniony dochód banku, zaś dla kredytobiorcy dodatkowy koszt. nie zostało przy tym wykazane, by transakcje te generowały po stronie banku jakiegokolwiek koszty, by odpowiadało nim jakiegokolwiek świadczenie banku. Postanowienie umowy wprowadzające ten mechanizm było zatem sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszało interesy konsumenta, który nie miał nawet możliwości uprzedniej oceny własnej sytuacji, w tym wysokości rat kredytu, i był zdany wyłącznie na dowolne w tym zakresie decyzje banku.

Jednocześnie nie sposób było uznać, że powodowie nie są pokrzywdzeni ekonomicznie z powodu zastosowania analizowanych klauzul, bowiem w przypadku kredytu w PLN oprocentowanie oparte o WIBOR było wyższe. Nie jest bowiem zasadne dokonywanie na etapie oceny abuzywności postanowień danej umowy w świetle art. 385² k.c. porównanie jej do innych produktów oferowanych przez bank i analiza jak przedstawiałaby się sytuacja finansowa powodów, gdyby z tego innego produktu – a dokładnie kredytu w PLN znajdującego się w ofercie pozwanego banku hipotetycznie skorzystali (v. porównanie kosztów kredytu k. 912 i k. 913-914 akt sprawy). Równie dobrze można by bowiem sytuację powodów porównywać z hipotetyczną sytuacją, że w ogóle nie zdecydowałiby się na zawarcie umowy kredytu, decydując się na zakup nieruchomości po uprzednim zbyciu nieruchomości, której ówczesnie byli właścicielami lub też decydując się na skorzystanie z oferty innego banku w PLN, która byłaby korzystniejsza od przedstawianej przez pozwanego Bank.

Ocena natomiast skutków uznania analizowanych postanowień umownych za niedozwolone prowadziła do stwierdzenia, że umowa kredytu zawarta między stronami jest nieważna.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 zdanie pierwsze k.c. postanowienie niedozwolone nie wiąże konsumenta, a zatem nie wywołuje ono skutków prawnych od samego początku i z mocy samego prawa, co sąd ma obowiązek wziąć pod uwagę z urzędu (np. wyrok Sądu Najwyższego z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2016 r., II CSK 750/15; wyrok Sądu Najwyższego z 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16, OSNC 2018/7-8/79; wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z 20 września 2018 r., C-51/17, (...) Bank (...), (...) F.K. Z.. przeciwko T. I. i E. K.), chyba że konsument następnie udzieli "świadomej, wyraźnej i wolnej zgody" na to postanowienie i w ten sposób jednostronnie przywróci mu skuteczność (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r., II CSK 803/16 i przywołane tam orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej; uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego (7) z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019/1/2).

Sankcja bezskuteczności stanowi wyraz dążenia do maksymalnej ochrony konsumenta poprzez skuteczne wyeliminowanie wadliwych postanowień umownych przy minimalnej ingerencji w stosunek prawny. Sąd miał co prawda na uwadze, że taka kwalifikacja rzeczony klauzuli co do zasady nie powinna prowadzić do nieważności całej umowy kredytowej (np. wyrok Sądu Najwyższego z 14 maja 2015 r., II CSK 768/14, OSNC 2015/11/132).

W ocenie Sądu utrzymanie stosunku prawnego bez uznanych za bezskuteczne postanowień nie było jednak w świetle okoliczności niniejszej sprawy możliwe, w efekcie uznać należało bowiem, że umowa taka byłaby sprzeczna z naturą stosunku kredytu indeksowanego, a strony nie doszły do porozumienia co do wszystkich elementów istotnych

umowy, a w konsekwencji umowa taka jest nieważna zgodnie z art. 58 § 1 k.c.. Sąd miał bowiem na względzie, że bezskuteczność analizowanych postanowień prowadziłyby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również – pośrednio – do zaniku ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją kwoty przedmiotowego kredytu do waluty. W konsekwencji bowiem bezskuteczności tych postanowień umownych kwota zobowiązania tak banku jak i kredytobiorcy wyrażona byłaby w walucie PLN przy jednoczesnym pozostawieniu oprocentowania opartego o stawkę LIBOR 3M CHF, właściwą jak wynikało z postanowień regulaminu do kredytów w walucie frank szwajcarski. Eliminacja klauzuli umownej uznanej za bezskuteczną nie może prowadzić do zmiany charakteru stosunku prawnego łączącego strony, tj. granicą, której przekroczenie uzasadnia interwencję sądu, jest sprzeczne z naturą stosunku (art. 353⁽¹⁾ KC) ukształtowanie umowy. (np. wyrok Sądu Najwyższego z 14 maja 2015 r., II CSK 768/14, OSNC 2015/11/132, podobnie wyrok TSUE w sprawie C#118/17i C-260/18)

Podkreślenia przy tym wymaga, iż powodowie konsekwentnie domagali się ustalenia, że umowa zawarta między stronami jest nieważna. Jak wskazał wynika z orzecznictwa TSUE Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że z jednej strony skutki dla sytuacji konsumenta wynikające z unieważnienia całości umowy, takie jak te, o których mowa w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 r., K. i K. R. (C#26/13, EU:C:2014:282), należy oceniać w świetle okoliczności istniejących lub możliwych do przewidzenia w chwili zaistnienia sporu, a z drugiej strony, do celów tej oceny decydująca jest wola wyrażona przez konsumenta w tym względzie. (również Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3 października 2019 r. C-260/18 K. D. i J. D. przeciwko (...) Bank (...)) Tymczasem w wyroku C-26/13 Trybunał zwrócił uwagę, że stosowanie przepisów dyrektywy ma chronić konsumenta przed unieważnieniem umowy w całości. Unieważnienie całej umowy mogłoby bowiem narazić konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w wyroku z 21 stycznia 2015 roku w połączonych sprawach C-482/13, C-484/13, C-485/13 i C-487/13, gdzie Trybunał stwierdza: „sąd krajowy ma możliwość zastąpienia nieuczciwego warunku przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, pod warunkiem że to zastąpienie jest zgodne z celem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 i pozwala na przywrócenie rzeczywistej równowagi między prawami a obowiązkami stron umowy. Jednak możliwość taka jest ograniczona do przypadków, w których nieważność nieuczciwego warunku zobowiązywałaby sąd do stwierdzenia nieważności danej umowy w całości, narażając przez to konsumenta na penalizujące go konsekwencje.”

Jak uznał Sąd postanowienie analizowanej umowy odnoszące się mechanizmu indeksacji dotyczyło głównego przedmiotu umowy- miało bezpośredni wpływ na ukształtowanie głównego świadczenia stron-zobowiązania kredytobiorcy. Usunięcie zatem postanowienia określającego główne świadczenia stron – podobnie jak postanowienia określającego niektóre z essentialia negotii – musi oznaczać brak konsensu co do zawarcia umowy w ogóle. To zaś oznacza, że na skutek kontroli abuzywności umowę należy uznać za nieważną.

Jednocześnie podkreślenia wymaga, iż brak było podstaw do zastąpienia abuzywnych postanowień umowy jakimikolwiek innymi postanowieniami mogącymi wynikać z przepisów o charakterze dyspozytywnym.

W tym względzie wskazania wymaga, że na dzień zawarcia spornej umowy, to zawartej 28 marca 2007 roku, jak i na datę zawarcia aneksu do niej w dniu 22 sierpnia 2007 roku, brak było w przepisach prawa polskiego przepisów o charakterze dyspozytywnym mogących wypełnić lukę powstałą w wyniku stwierdzenia bezskuteczności postanowień odnoszących się do kursów waluty.

W tym zakresie za niedopuszczalne uznać należało zastępowanie przez Sąd z urzędu niedozwolonego postanowienia umownego innym mechanizmem wyliczenia kwoty kredytu– w tym nie było podstaw do zastosowania kursu kupna waluty czy średniego kursu stosowanego przez NBP. Możliwość taka nie wynikała na chwilę zawarcia umowy bowiem z jakichkolwiek przepisów prawa, nie sposób było również kursu waluty dla określenia kwoty kredytu- jak zresztą również dla pozostałych analizowanych w niniejszej sprawie postanowień, wyprowadzić z ustalonych zwyczajów obowiązujących w tego rodzaju stosunkach prawnych.

Należy bowiem zwrócić uwagę, że art. 358 k.c. w kształcie regulującym możliwość spełnienia świadczenia w walucie polskiej w przypadku, w którym przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, i

określającym wartość waluty obcej według kursu średniego NBP, wszedł w życie dopiero w dniu 24 stycznia 2009 r., mocą nowelizacji kodeksu cywilnego z dnia 23 października 2008 r. (Dz.U. Nr 228, poz. 1506). Nie może być zatem miarodajny dla określenia treści zobowiązania wynikającego z umowy zawartej między stronami. Co więcej przepis ten dotyczył zobowiązań wyrażonych w walucie obcej i sposobu ich przeliczenia na walutę polską, tymczasem w analizowanej umowie to dla określenia wysokości – przeliczenia wyrażonej w walucie polskiej na CHF kwoty kredytu celem określenia zobowiązania w walucie obcej kredytobiorcy konieczne było posłużenie się kursem waluty.

W tym zakresie wskazania wymaga również, że nie sposób było wywieść możliwości stosowania przepisu dyspozytywnego prowadzonego po zawarciu spornej umowy do porządku prawnego choćby z wyroku TSUE z dnia 26 marca 2019 roku w sprawie C-70-17 (((...) SA przeciwko (...) SA przeciwko A. L. (2) M. i V. R. R.), w którym Trybunał dopuścił wprowadzić możliwość zaradzenia nieważności warunku poprzez zastąpienie go przepisem, na którym został oparty ten warunek, w nowym brzmieniu uzależniając go jednak od warunku umowa kredytu hipotecznego nie może dalej obowiązywać w przypadku usunięcia tego mającego nieuczciwy charakter warunku i że stwierdzenie nieważności całej umowy naraża konsumentów na szczególnie niekorzystne konsekwencje. Tymczasem w okolicznościach niniejszej sprawy stwierdzenie nieważności było zgodne z żądaniem powodów i brak było jakichkolwiek podstaw do uznania, że stwierdzenie nieważności umowy kredytu narażać ją będzie na jakiegokolwiek negatywne konsekwencje.

Wykluczyć również należało posłużenie się w tym zakresie innymi przepisami prawa – w tym wekslowego, regulującymi swoisty stosunek prawny. Sąd nie stwierdził by istniały jakiegokolwiek ustalone zwyczaje umożliwiające na zasadzie art. 56 k.c. posiłkowanie się kursem wynikającym z ustawy prawo wekslowe, jak również by możliwe było zastąpienie postanowień odnoszących się do kursu waluty poprzez ustalony w oparciu o opinię biegłego „kurs rynkowy”.

W tym względzie podzielić należało stanowisko zaprezentowane w wyroku TSUE z dnia 3 października 2019 r. C-260/18, iż artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę

Co więcej w ocenie Sądu mieć należało na uwadze, iż w relacji konsumenta z przedsiębiorcą przy ocenie skutków uznania poszczególnych postanowień umownych za niedozwolone istotną rolę odgrywa element odstraszący, prewencyjny.

Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynika, że sądy krajowe są zobowiązane wyłącznie do niestosowania klauzuli abuzywnej i nie wolno im przekształcać jej treści tak, aby nadać jej kształt nienaruszający interesu konsumenta, ponieważ osłabiałoby to oddziaływanie prewencyjne sankcji. Umowa powinna „w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej niż wynikająca z uchylecia nieuczciwych warunków, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego” (zob. wyroki: z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie C-618/10, B. E. de (...) SA przeciwko J. C. (2), ZOTSiS 2012/6/I-349, pkt 66 - 69; z dnia 30 maja 2013 r. w sprawie A. B., pkt 57, 60; z dnia 21 stycznia 2015 r. w połączonych sprawach C-482/13, C-484/13, C-485/13 i C-487/13, U. B. i C., ZOTSiS 2015/1/I-21, pkt 28; z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie C- 421/14, (...) SA przeciwko J. G., ECLI:EU:C:2017:60, pkt 71; z dnia 21 kwietnia 2016 r. w sprawie C-377/14, E. R., H. R. przeciwko F. a.s., ECLI:EU:C:2016:283, pkt 97). Z przywołanych orzeczeń wynika, że Trybunał wyklucza nie tylko tzw. redukcję utrzymującą skuteczność postanowienia abuzywnego, ale także wyłącza możliwość uzupełniania luk w umowie powstałych po wyeliminowaniu takiego postanowienia.

Przewidziane sankcje za naruszenie praw konsumenta muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszące. (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 3 maja 2005 r. w sprawach połączonych C-387/02, C-391/02 i C-403/02

B. i in., Zb.Orz. s. I-3565, pkt 64, 65, a także z dnia 26 września 2013 r. w sprawie C-418/11 (...), pkt 50). W wyroku z dnia 14 czerwca 2012 roku (C-618/10, B. E. de (...) S.A. przeciwko J. C. (2), Legalis numer 483548) Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że w świetle art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, sądy krajowe są zobowiązane wyłącznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego, aby nie wywierał on obligatoryjnych skutków wobec konsumenta, przy czym nie są one uprawnione do zmiany jego treści.

Z kolei w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 roku (C-26/13, A. K., H. R. przeciwko (...), Legalis numer 966197) Trybunał stwierdził, iż art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie temu, by sąd krajowy uchylił, zgodnie z zasadami prawa zobowiązań, nieuczciwy warunek (niedozwolone postanowienie umowne) poprzez zastąpienie go przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Jak podkreślił Trybunał, fakt zastąpienia nieuczciwego warunku tego rodzaju przepisem – w przypadku którego, jak wynika z motywu trzynastego dyrektywy 93/13, zakłada się, że nie zawiera nieuczciwych warunków – w zakresie, w jakim dostarcza on rozwiązania, dzięki któremu umowa może dalej obowiązywać (...) i wciąż wywoływać wiążące skutki względem stron, jest w pełni uzasadniony w świetle celu dyrektywy 93/13.

Nie ulega jednak wątpliwości, że w polskim systemie prawnym w dacie zawarcia łączącej strony umowy brak było przepisu dyspozytywnego, którym Sąd mógłby zastąpić niedozwolone postanowienia umowne występujące w łączącej strony umowie kredytowej.

Podkreślić należy w tym miejscu, iż bez znaczenia dla oceny wskazanego postanowienia umownego, były pobudki jakimi kierowali się powodowie inicjując niniejsze postępowanie, a w szczególności to, czy było to spowodowane wzrostem kursu waluty CHF. Nie sposób było także uznać, że roszczenie powodów jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. W ocenie Sądu nie można w żadnym przypadku uznać, iż konsument wywodzący swoje roszczenia z niedozwolonych postanowień umownych, które do umowy wprowadził przedsiębiorca, nadużywa swoich praw podmiotowych, co więcej zasada czystych rąk wynikająca z tego przepisu wykluczała możliwość skutecznego zniweczenia w oparciu o wskazany przepis żądania powodów.

Wreszcie ocena skutków niedozwolonych postanowień umownych dokonywana jest ad casu, w efekcie bez znaczenia pozostają konsekwencje jakie dla pozwanego przedsiębiorcy one wywołają, podobnie nie jest ona dokonywana w kontekście interesów innych konsumentów, a w szczególności tych którzy kredytu tego rodzaju nie zawarli, zawierając umowy, których postanowienia nie były niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c.

W efekcie powyższych rozważań Sąd uznał, że nieważność stosunku prawnego łączącego strony ex tunc uzasadniała roszczenie zwrotu całości kwot wpłaconych na rzecz pozwanego tytułem spłaty kredytu w wysokości 90795,80 zł w tym, w tym 19405,15 zł rat odsetkowych i 71390,65 zł kapitału, nadto kwot wpłaconych prowizji z tytułu zawarcia tak umowy jak i aneksu (odpowiednio 500 zł i 300zł), opłaty za aneks- 100 zł , opłaty stanowiącej zwrot kosztów ubezpieczenia tak zwanego pomostowego 72 zł oraz prowizji za zwiększone ryzyko 52,24 zł. czego podstawę stanowił art. 410 k.c. Suma tych kwot wynosiła 91820,04 zł.

Nieważność umowy powodowała bowiem, iż wszystkie te świadczenia uiszczone przez powodów na rzecz pozwanego w oparciu o postanowienia umowy i cennik, a których beneficjentem był pozwany, były nienależne. Niewątpliwie wszystkie wymienione świadczenia zwiększyły aktywa lub zmniejszyły pasywa pozwanego banku, to on był adresatem-odbiorcą tych świadczeń, a zatem to on musi je zwrócić.

Niezasadna była przy tym argumentacja pozwanego, negująca możliwość uwzględnienia roszczenia powoda w oparciu o wskazane przepisy. Nieważność umowy powodowała, iż następowało wyjście ze stosunku prawnego łączącego strony i niemożność kreowania w oparciu i w ramach tego stosunku prawnego żądania. Sąd miał co prawda na uwadze, że żądanie powodów obejmowało całość kwot uiszczonych przez nią na rzecz powoda ze wskazanych tytułów, niemniej jednak brak było podstaw prawnych do dokonania jakiegokolwiek kompensaty świadczenia należnego powodom w wykonaniu nieważnej czynności prawnej z ewentualnie przysługującym świadczeniem stronie pozwanej. Jak wskazuje się w doktrynie Zwrot świadczeń spełnionych w wykonaniu nieważnej wzajemnej czynności prawnej, na podstawie

art. 496 w zw. z art. 497 k.c., poddany został regulacji opartej na odpowiednim stosowaniu prawa zatrzymania (ius retentionis). Skorzystanie przez stronę z prawa zatrzymania wzajemnego świadczenia pieniężnego, wyłącza opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia. Gdy w umowach wzajemnych bezpodstawne wzbogacenie następuje po obydwu stronach, teoretycznie możliwe są dwa rozwiązania²¹. Według teorii dwóch kondykcji, każde roszczenie o wydanie wzbogacenia traktuje się oddzielnie i niezależnie od drugiego, a wyrównanie pomiędzy nimi możliwe jest jedynie według przepisów o potrąceniu. Teoria salda natomiast, traktuje świadczenie wzajemne jako pozycję, którą od razu należy odjąć od wzbogacenia tak, że druga strona świadczenia wzajemnego zwraca jedynie nadwyżkę otrzymanego świadczenia ponad wartość świadczenia, które sama spełniła. Konstrukcja art. 496 w zw. z art. 497 k.c. wyraźnie wskazuje, że nawet w przypadku nieważności umowy wzajemnej ustawodawca nie normuje świadczeń łącznie, a jedynie przyznaje prawo zatrzymania jako gwarancję, że każde z nienależnych świadczeń zostanie zwrócone. Nawet gdy jedno ze świadczeń jest niemożliwe do wykonania bez winy dłużnika, a drugie jest możliwe, to obowiązek zwrotu pomimo braku świadczenia wzajemnego, ujmując się w doktrynie jako „normalne ryzyko rozliczeń w ramach bezpodstawnego wzbogacenia. Należy podzielić pogląd o braku podstawy prawnej do „rozliczeń saldem”, tym bardziej, że regułą jest zwrot korzyści w naturze co oznacza, że możliwość wzajemnego umorzenia kondykcji, osadzona być musi w ramach ustawowej regulacji potrącenia, a tylko strony uprawnione są do dokonywania potrąceń. Nie wywołuje szczególnego niepokoju to, że wytaczając powództwo kondykcyjne po pełnym wykonaniu umowy nieważnej, trzeba uwzględnić niebezpieczeństwo braku możliwości „odzyskania” swojego świadczenia. Niebezpieczeństwo to jest bowiem w praktyce w znacznym stopniu ograniczane przez opisaną wyżej instytucję prawa zatrzymania, a w konsekwencji możliwość zastrzeżenia w wyroku obowiązku jednoczesnego spełnienia świadczeń. (v. artykuł o roszczeniach kondycyjnym, odszkodowawczym i ustaleniom, które mogą powstać w związku z nieważnością czynności prawnej autorstwa dr hab. M. G.)

Podkreślenia przy tym wymaga, iż jakikolwiek zarzut w tym zakresie czy żądanie wzajemne nie zostały przez stronę pozwaną do zamknięcia rozprawy zgłoszone. W efekcie Sąd nie widział podstaw do dokonania rozliczeń stron, również przy uwzględnieniu art. 321 k.c.

W świetle powyższego nie sposób było również stwierdzić, by strona pozwana nie była wzbogacona kosztem powodów lub by zaistniały przesłanki wymienione w art. 409 k.c. Czym innym jest bowiem zużycie czy utrata wzbogacenia w rozumieniu tego przepisu a obowiązek zwrotu wzajemnego świadczenia przez powodów na rzecz pozwanego spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy.

Przypadki zużycia lub utraty wzbogacenia w świetle art. 409 k.c., powodujące odpadnięcie wzbogacenia, muszą ograniczyć się zatem do tych tylko sytuacji, kiedy nastąpiło to bezproduktywnie, a więc bez uzyskania jakiegokolwiek ekwiwalentu, czy też innej korzyści dla majątku wzbogaconego (v. , komentarz do Kodeksu Cywilnego pod red. prof. dr hab. Edwarda Gniewek, prof. dr hab. Piotra Machnikowskiego wydanie 2019 rok CH Beck, SN w wyr. z 4.4.2008 r., I PK 247/07, OSN 2009, Nr 17–18, poz. 223)

W okolicznościach niniejszej sprawy brak było jakiegokolwiek dowodu na okoliczność, że pozwany uzyskał korzyść zużył lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony.

Nieskuteczne było również powołanie się przez pozwanego na art. 411 pkt 1 k.c. bowiem wprost z dyspozycji wskazanego przepisu wynika, że brak możliwości żądania zwrotu świadczenia nienależnego nie obejmuje sytuacji gdy jego spełnienie nastąpiło w wykonaniu nieważnej umowy.

Co więcej jak wskazuje się w orzecznictwie nawet wątpliwości co do obowiązku spełnienia świadczenia nie mogą być utożsamiane z wymaganą przez art. 411 pkt 1 k.c. pozytywną wiedzą dłużnika o braku powinności spełnienia świadczenia. (v. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2003 r. I CKN 390/01) Nie bez znaczenia był również fakt, że raty kredytowe pobierane były przez pozwanego bank z rachunku złotowego powodów bez odrębnej każdorazowo wystawianej przez nią dyspozycji- potrącane jak stanowił § 7 ust. 3 umowy, a załącznikiem do umowy było pełnomocnictwo udzielone bankowi do pobrania spłat z rachunku powodów. Co więcej jak wynikało z § 8 Regulaminu kredyt miał być spłacany poprzez obciążenie rachunku wskazanego w umowie kredytu. Wskazuje to, że powodowie nie

mieli jakiegokolwiek wpływu na to w jakiej wysokości środki z ich rachunku bankowego będą przez bank pobierane, co również wykluczało skuteczne powołanie się przez pozwanego na art. 411 pkt 1 k.c.

Jednocześnie Sąd nie widział jakichkolwiek podstaw do uznania, by zaistniały przesłanki zasądzenia na rzecz powodów od pozwanego w oparciu o wskazany przepis uiszczonych przez powodów składek na ubezpieczenie na życie. Wprawdzie to w wykonaniu umowy kredytowej wprowadzały powodowie umowy ubezpieczenia zawarli a dokładnie przystąpili do umowy grupowego ubezpieczenia na życie z (...) S.A.. Jednak wskazać należy, iż to nie po stronie pozwanego doszło do bezpodstawnego wzbogacenia z tytułu uiszczenia składek z tytułu zawarcia tych umów ubezpieczenia, nie to on był bowiem zobowiązany do ich uiszczenia na rzecz ubezpieczyciela, nie on był zatem beneficjentem świadczenia powodów. To zaś, że za pośrednictwem pozwanego następowało przekazywanie świadczeń na rzecz ubezpieczyciela- nie miało znaczenia dla uznania, kto został faktycznie wzbogacony na skutek spełnienia przez powodów tego świadczenia. Podmiotem tym nie był z całą pewnością pozwany, którego tak aktywa nie uległy zwiększeniu, ani pasywa nie uległy zmniejszeniu, jak stało się przykładowo w wyniku spełnienia świadczenia z tytułu ubezpieczenia tak zwanego pomostowego. W efekcie powodowie nie wykazali, by możliwe było domaganie się przez nich od pozwanego zwrotu świadczenia z tytułu składek uiszczonych na rzecz ubezpieczyciela jako nienależnego. Jednocześnie Sąd uwzględniając dyspozycję art. 321 k.p.c. związany był tak określoną podstawą faktyczną żądania powodów.

W konsekwencji w tym zakresie powództwo jako nieuzasadnione podlegało oddaleniu.

Uwzględniając wynik poczynionych przez Sąd rozważań w postaci stwierdzenia, że umowa kredytu jest nieważna, bezprzedmiotowa dla rozpoznania sprawy była argumentacja strony powodowej w zakresie sankcji skorzystania z kredytu darmowego, co możliwe byłoby wyłącznie w sytuacji ustalenia, że stosunek prawny był ważny i nadal strony wiąże. Wskazać należy jednak, że skoro mocą aneksu do umowy nr (...) wysokość kwoty kredytu została podwyższona do 80.500 zł w efekcie w ocenie Sądu zastosowania do niej nie miała umowa o kredycie konsumenckim z 20 lipca 2001 roku i nie mogli oni skutecznie z sankcji kredytu darmowego przewidzianej w jej przepisach skorzystać. Wreszcie wbrew twierdzeniom powoda w mowie zawarte były informacje wymagane przez w art. 4 ust. 2 pkt 2,3,5, 6, 8, 9 tej ustawy o kredycie konsumenckim, określona została w niej wysokość kredytu w PLN, zasady i termin spłaty, opłaty i prowizje oraz inne koszty związane z udzieleniem kredytu, w tym opłatę za rozpatrzenie wniosku kredytowego oraz przygotowanie i zawarcie umowy kredytowej, zwaną dalej "opłatą przygotowawczą", będące elementem całkowitego kosztu kredytu, oraz warunki ich zmiany, informacja o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, o których mowa w art. 7 ust. 1 i 2, informacja o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową, informację o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument. To że postanowienia kredujące zasady i termin spłaty, wysokość kredytu okazały się niedozwolonymi w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ k.c. nie mogło stanowić podstawy do uznania ich za nieistniejące, a w efekcie by bank naruszył wskazany przepis kreujący obowiązek informacyjny. Uznać należało bowiem, że art. 15 ustawy o kredycie konsumenckim z 20 lipca 2001 roku stanowił przepis szczególny do art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c., który w kazuistyczny sposób odnosi się do sytuacji gdy dane postanowienie kształtuje prawa lub obowiązki stron w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy, a sankcje wynikające z naruszenia każdego z przepisów tych dwóch ustaw są różne. W zakresie zaś pozostałych postanowień dotyczących kosztu kredytu stwierdzić należało, że z przyczyn szczegółowo opisanych powyżej nie sposób było uznać, by pozwany w nieprawidłowy sposób określił CKK i RRSO, co czyniło zarzuty strony powodowej niezasadnymi.

Sąd za niezasadny uznał zarzut przedawnienia, brak było bowiem podstaw do uznania, że by do roszczenia strony powodowej o zwrot nienależnego świadczenia w postaci spłaconych rat kapitałowo-odsetkowych uiszczanych okresowo w wykonaniu umowy kredytu zastosowanie miał 3 -letni okres przedawnienia zgodnie z art. 118 k.c. W ocenie Sądu roszczenie powoda stanowiące przedmiot niniejszego sporu nie ma charakteru okresowego, jest to bowiem roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, więc zasadne było bowiem zastosowanie 10 -letniego okresu przedawnienia, przy uwzględnieniu wskazanego przepisu w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia pozwu o zapłatę. Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy kodeks cywilny oraz

niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104) do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym. Konfrontując zatem datę wniesienia pozwu (27 marca 2017 roku) z datą zawarcia umowy (28 marca 2007 roku) i datą pierwszej spłaty dokonanej we kwietniu 2007 roku stwierdzić należało, że roszczenie powodów przedawnieniu nie uległo.

O odsetkach od zasądzonej kwoty należności głównej Sąd orzekł zgodnie z art. 481 § 1 i 2 k.c. uznając, przy uwzględnieniu treści art. 455 k.c., że w przypadku świadczenia nienależnego obowiązany do jego zwrotu pozostaje w opóźnieniu dopiero gdy nie spełni świadczenia po wezwaniu. (v. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r. sygn. akt V CKN 769/00, (v. wyrok z dnia 29 maja 2015 roku w sprawie VI ACa 1020/14)

W ocenie Sądu uznać należało, że pozwany pozostawał w opóźnieniu od dnia następnego po doręczeniu mu pozwu, co nastąpiło 4 kwietnia 2017 roku, zatem żądanie odsetkowe zasługiwało na uwzględnienie od dnia 5 kwietnia 2017 roku. Brak było zatem podstaw do zasądzenia odsetek od zasądzonej kwoty od dnia wniesienia pozwu. Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł o odsetkach jak w punkcie 1. wyroku w punkcie 2. oddalając to żądanie w części.

Sąd zasądził przy tym wskazane kwoty na rzecz powodów solidarnie.

Wskazać należy, że zgodnie z art. 31 § 1 k.r.i.o. z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków. Zgodnie ze stanowiskiem przyjętym w doktrynie podobnie jak w przypadku solidarności dłużników, o istnieniu solidarności wierzycieli decyduje przesłanka formalna w postaci ukształtowania zobowiązania jako solidarnego po stronie dłużników w drodze ustawy lub woli stron.

W przypadku solidarności wierzycieli mamy do czynienia z jednym zobowiązaniem, w którym kilka osób uprawnionych jest do odbioru świadczenia o niepodzielnym charakterze (bez względu na jego przedmiot). (M. Gutowski, Kodeks cywilny. Komentarz, Tom I, 2016).

Zgodnie ze stanowiskiem przyjętym w orzecznictwie przyjąć należy, że w czasie trwania wspólności do wierzytelności wchodzącej w skład majątku wspólnego małżonków nie mogą znaleźć wprost zastosowania przepisy Kodeksu cywilnego normujące wielość wierzycieli (w szczególności art. 379 i nast.). W szczególności, jeżeli wierzytelność dotyczy świadczenia podzielnego, wierzytelność nie ulega podziałowi na dwie części (art. 379 § 1 KC). Ponadto ocena dopuszczalności dokonywania określonych czynności w stosunku do tej wierzytelności, takich jak np. zwolnienie dłużnika z długu przez jednego ze współmałżonków, musi być dokonywana według przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (art. 36-40), a nie według Kodeksu cywilnego. (v. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 września 1999r. w sprawie II CKN 460/98).

W świetle powyższego wskazać należy, że powodowie zawarli umowę kredytu, w czasie trwania wspólności ustawowej, która nadal między nimi istnieje kwota kredytu została przeznaczona na cele rodziny – remont domu i zakup samochodu, zatem przy uwzględnieniu powyższych przepisów prawa uznać należało, iż ich są wierzycielami solidarnymi w zakresie wierzytelności dochodzonej w niniejszej sprawie- wykluczone było bowiem z uwagi na istniejący między nimi ustrój majątkowy małżeński domaganie się zasądzenia kwoty dochodzonej pozwem od pozwanego tak częściami czy łącznie.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w punkcie 1 i 2 uzasadnianego wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu zgodnie z art. art. 100 zdanie drugie k.p.c. w zw. z art. 105 § 2 k.p.c. przy uwzględnieniu że powodowie przegrali niniejszy proces w nieznacznym zakresie (około 2,1%), a zatem koszty procesu winien ponieść w całości pozwany. Na koszty procesu zasądzone na rzecz powodów solidarnie składała się kwota 1000 zł opłaty od pozwu, 5400 zł kosztów zastępstwa procesowego

ustalona zgodnie z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku (tj. z dnia 3 stycznia 2018 r. Dz.U. z 2018 r. poz. 265) o opłatach za czynności radców prawnych oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Sędzia del. Ewa Suhecka- Bartnik

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)